

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Petr Mjartan

Vliv CISG na české soukromé právo

Diplomová práce

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Vliv CISG na české soukromé právo* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

.....

Petr Mjartan

Chtěl bych poděkovat svému vedoucímu práce JUDr. Mag. iur. Michalovi Malackovi, Ph.D., MBA za odborné vedení a konzultace při přípravě této práce.

Obsah:

1. Úvod	6
2. Obecně o CISG/vymezení pojmů	9
2.1 Kupní smlouva.....	9
2.2 Vnitrostátní normy.....	10
2.3 CISG	11
3. Vzájemný vztah CISG a českého soukromého práva.....	13
3.1 Vztah CISG a českého práva	13
3.2 CISG v českém soukromém právu	15
3.3 Vztah kolizní a přímé metody v kontextu českého práva.....	16
3.4 Odraz dualismu právní úpravy v CISG	19
3.5 Vnitrostátní úprava mezinárodní kupní smlouvy	21
3.6 Působnost NOZ a CISG.....	23
3.7 Soudní vliv.....	26
4. Srovnání právních úprav CISG a NOZ.....	29
4.1 Systematika CISG a NOZ	29
4.2 Obecná část.....	31
4.2.1 Návrh na uzavření smlouvy	31
4.2.2 Přijetí	33
4.2.3 Shrnutí úpravy nabídky a přijetí	35
4.3 Následky porušení smlouvy	36
4.3.1 Podstatné porušení smlouvy	37
4.3.2 Nároky z odpovědnosti za porušení smlouvy prodávajícím.....	39
4.3.3 Práva prodávajícího	41
4.3.4 Shrnutí	41
5. Jiné úpravy kupní smlouvy.....	43
6. Závěr.....	45
Zdroje	47
Shrnutí	50
Abstract.....	51
Seznam klíčových slov	52
Keywords.....	52

Seznam zkratk:

- ZMPS - zákon o mezinárodním právu soukromém
- ObchZ - obchodní zákoník
- SOZ - občanský zákoník (z. č. 40/1964 Sb.)
- NOZ - občanský zákoník (z. č. 89/2012 Sb.)
- CISG - Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží
- ZMO - zákoník mezinárodního obchodu
- ČR - Česká republika
- EU - Evropská unie
- Uncitral - Komise pro mezinárodní obchodní právo
- DZ NOZ - Důvodová zpráva k z. č. 89/2012 Sb.
- OSN - Organizace spojených národů
- ZMPS - Zákon o mezinárodním právu soukromém
- ČSFR - Česká a Slovenská Federativní Republika
- PECL - Evropské principy smluvního práva
- CESL - návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje

1. Úvod

Současný globalizovaný svět je odrazem dlouhodobé ekonomické spolupráce států. Samotná spolupráce států je založena na využití komparativních výhod¹ jednotlivých států, které umožňují lépe dosáhnout zisku (růstu ekonomiky států) při vynaložení nižších nákladů. Primární podmínkou k obchodnímu styku států a subjektů nacházejících se na území dvou a více států je existence mezinárodního obchodu. I přes přebytek nerostných surovin na území jednoho státu a nedostatku na území druhého státu může být překážkou mezinárodního obchodu nejednotná právní úprava.² Právě představení právní úpravy mezinárodního obchodu v České republice a posouzení zda prospívá mezinárodnímu obchodu, je nezbytnou součástí práce. Vzhledem k tomu, že Česká republika je tradičně založena na principu kontinentálního právního řádu, existuje v této oblasti několik pozitivních úprav.

Právní úprava mezinárodního obchodu je výzvou pro státy a jejich zákonodárce k tvorbě kvalitních právních předpisů. Mezinárodní obchod se dotýká prakticky celého právního systému, ale pro mezinárodní obchod lze vysledovat některá typická právní odvětví. Taková odvětví spadá do soukromého práva a mezinárodním práva soukromém, která regulují většinu obchodní spolupráce mezi státy. Jiná odvětví práva především finanční, správní, trestní se zabývají instituty, které nejsou předmětem této práce.

Vymezení uvedených právních odvětví je stále příliš široké, aby bylo možné se zabývat konkrétními případy, proto je práce zaměřena pouze na mezinárodní koupi zboží. Kupní smlouva je totiž nejčastější a nejjednodušší smlouva v mezinárodním obchodu. Jednoduchost kupní smlouvy nejlépe dokládá častý vznik bez podrobného domlouvání podmínek smlouvy, např. uzavření kupní smlouvy jednoduchou objednávkou, uzavření smlouvy faktickým plněním atd. Kupní smlouva není omezena jen pro mezinárodní obchod, ale i v rámci vnitrostátního obchodu zaujímá významnou pozici. Zaměření na vnitrostátní a mezinárodní obchod vytváří rozdílné požadavky na právní úpravu kupní smlouvy. Na jednotlivé rozdíly v rámci celé práce poukazuji.

Je nezbytné se zabývat právní úpravou mezinárodního obchodu a jejím prolínáním do vnitrostátní úpravy. Otázkou tak je, zdali má existence mezinárodní úpravy reálný vliv na české soukromé právo. Otázka je aktuální z důvodu přijetí nové úpravy soukromého práva v České republice. Předmět zkoumání doplňuje úvaha, zda se český zákonodárce

---

¹ Výhod plynoucích z lépe dostupných zdrojů, které vyplývají z polohy, podnebí, přírodních zdrojů, lidských zdrojů aj. státu, kdy dochází ke specializaci státu na určitý statek, ke kterému má příhodnější podmínky.

² Překážek mezinárodního obchodu může být více - od nevyhovující infrastrukturu, nedostatek jazykového vybavení po hygienické normy. Avšak základním předpokladem zůstává nabídka na území jednoho státu a poptávka na straně druhého.

při rekodifikaci soukromého práva inspiroval v úpravě mezinárodního obchodu, anebo důsledně rozlišuje vnitrostátní a mezinárodní obchod s rozdílnou právní úpravou. Základní, prozatím nevyřešenou, premisou pro smysluplný výzkum v celé práci je kvalitní úprava mezinárodního obchodu.

Za kvalitní úpravu mezinárodního obchodu považují Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (v anglickém znění - United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods - zkráceně CISG), která je již třicet let nedílnou součástí mezinárodního obchodu a to odpovídá i časovému vymezení práce. Úprava CISG je čistě zaměřena na mezinárodní koupi zboží. Ani po třiceti letech existence CISG nebyly vyřešeny všechny otázky směrem k českému soukromému právu.³ V rámci srovnání právních úprav kupní smlouvy se soustředím na konkrétní užití a aplikaci CISG v kontextu českého práva. Téma vlivu CISG je aktuální vždy, když strany vstoupí do kontraktačního procesu mezinárodní kupní smlouvy - přes uzavření smlouvy až po vznik sporu. V této souvislosti se zaměřuji na vzájemné prolínání právních úprav, skryté nebo přiznané příklady inspirace, existenci CISG v soukromém právu, vliv na judikaturu soudů a jiné.

Cílem práce je popsání způsobů, kterými se CISG a české soukromé právo vzájemně ovlivňují. Tyto způsoby pojmenovat a upozornit na možné praktické dopady pro strany smlouvy, soudy a jiné subjekty mezinárodního obchodu. Dále uvádím konkrétní příklady vlivu CISG a na nich ověřuji pravdivost nastíněných tezí. Součástí jsou i dílčí otázky, které v daném případě podporují hlavní téma, jako je pojednání o historii CISG, vymezení postavení CISG v rámci českého právního řádu, vztah k jiným právním úpravám kupní smlouvy, vývoj právní úpravy české kupní smlouvy, úprava mezinárodního práva soukromého v České republice a aplikace CISG českými soudy.

K logickému uspořádání nastíněných témat a otázek slouží struktura práce, která je řazena od obecného ke konkrétnímu. Tomu odpovídá řazení, kde první polovina práce je spíše teoretická, následovaná praktickými příklady v druhé polovině. V rámci jednotlivých částí je dříve uvedené podkladem pro následující text. Samotná systematika ctí jednotné dělení na části, kapitoly a podkapitoly, kdy nejnižší jednotkou je podkapitola.

Témata jednotlivých částí jsou 1) vymezení základních pojmů, které jsou přítomny v celé práci, 2) způsoby vlivu CISG na české soukromé právo, kdy se jedná o stěžejní část práce, která má ambici shrnout a sjednotit poznatky o vztazích mezi CISG a českým právem, 3) konkrétní příklady vlivu CISG a jeho možného užití v praxi, tato část má být důkazem

---

³ Z velké části je to dáno častými změnami českých právních předpisů.

přímé existence vlivu CISG na samotné znění vnitrostátní právní normy, 4) závěrečné pojednání o dalších možných úpravách mezinárodní kupní smlouvy, které mají souvislost s tématem práce. K dosažení cílů práce využívám převážně metodu analýzy a syntézy, metodu srovnávací a indukce.

2. Obecně o CISG/vymezení pojmů

V úvodních kapitolách práce se zaměřím na základní pojmy provázející další výklad a představím zkoumané právní úpravy. Mezi hlavní témata tak bude patřit základní shrnutí a rozvedení odůvodnění výběru kupní smlouvy jako zkoumaného institutu. Dále se zabývám vnitrostátní úpravou týkající se kupní smlouvy a jejím členěním. Poté se podrobněji zaměřím na samotnou CISG a rozvedu předchozí úvahy, proč se domnívám, že CISG je hodna podrobného zkoumání.

2.1 Kupní smlouva

Kupní smlouva je součástí každodenního života podnikatele a jiných subjektů vstupujících do hospodářského styku nevyjímaje. Koupě je jednou z historicky nejrozšířenějších způsobů směny. To je dáno její jednoduchostí, kdy se dva a více subjektů smlouvy dohodne, že za peníze (nebo jiné zákonné platidlo) smění určitou hodnotu (věc). Právě přítomnost peněz činí z kupní smlouvy prostředek rychlé směny, protože obě strany smlouvy získají, co chtějí, což v případě směnné smlouvy (barterové smlouvy) může vyvolávat problémy.

Právní úprava kupní smlouvy s mezinárodním prvkem se obecně vyskytuje ve čtyřech rovinách, a to v podobě a) vnitrostátní normy jednotlivých států upravující mezinárodní koupi v souladu s kolizními normami, b) mezinárodní smlouvy na úrovni států upravující mezinárodní koupi, c) obchodní zvyklosti, obyčeje, typového kontraktu. Za určitých okolností, vyplývajících z přístupu konkrétního právního řádu k soudním rozhodnutím,⁴ lze uvažovat o čtvrtém pramenu d) soudním rozhodnutí.⁵ Domnívám se, že výčet není celistvý, jestliže není jako pramen práva zmíněna samotná mezinárodní kupní smlouva, která vznikla mezi stranami.

Smlouva, byť není obecně závaznou normou, může takovou normu do značné míry upravit a přizpůsobit práva a povinnosti dle vůle stran smlouvy. Rozdílem oproti předchozím pramenům však je, že se v případě smlouvy nejedná o normu závaznou erga omnes, ale inter partes. To na druhou stranu nic nemění na faktu, že v daném případě (v konkrétním sporu) je nezbytné, aby strany přihlédly ke znění platné smlouvy. V českém právním řádu se v současnosti lze setkat se všemi výše uvedenými úpravami mezinárodní kupní smlouvy.

---

⁴ Především z pohledu anglosaského práva, ale nelze opominout ani kontinentální právo. V rámci českého práva lze formálně uznat pouze rozhodnutí Ústavního soudu a to zřejmě jen nález uveřejněný ve Sbírce zákonů, kterým se ruší právní předpis. Na druhou stranu soudní rozhodnutí mají důležitou neformální roli, kdy soudy zpravidla ctí dlouhodobou judikaturu.

⁵ KANDA, Antonín. *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku: (úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. Praha: Linde, 1999. 58 s. ISBN 80-7201-183-9.

V práci budu klást důraz na vnitrostátní normy a mezinárodní smlouvy, protože nejlépe odpovídají tématu práce.

2.2 Vnitrostátní normy

Pro práci je stěžejní otázkou provázanost vnitrostátních norem a mezinárodních smluv, neboť tomu odpovídá české soukromé právo a CISG. Vnitrostátní normy mají stále nezastupitelnou roli v úpravě mezinárodního obchodu. Toho si všímá Antonín Kanda: „Nutno nadále konstatovat, že přes veškeré unifikační snahy zůstávají i nadále významným pramenem práva vnitrostátní právní normy jednotlivých států, které se aplikují na základě mezinárodní kupní smlouvy.“⁶ Kanda uvedený názor vyjádřil už v roce 1999, ale od té doby se situace prakticky nezměnila, protože nová mezinárodní úprava prozatím nebyla přijata. S užitím vnitrostátních norem jsou úzce spojeny kolizní normy, které jsou nejčastěji předpokladem pro aplikaci vnitrostátních norem. Kolizním normám se podrobněji věnuji ve třetí části práce.

Vnitrostátní normy zabývající se mezinárodním obchodem lze rozdělit na 1) administrativně právní normy, 2) kolizní a hmotně právní normy, 3) procesně právní normy.⁷ V práci se zabývám kolizními a hmotně právními normami, které představují normy mezinárodního práva soukromého a občanského či obchodního práva. V minulosti České republiky se vystřídalo mnoho vnitrostátních norem, které odpovídají výše uvedeným podmínkám. Pokud se zaměřím pouze na ty, které byly platné a účinné během existence CISG, musím uvést následující: a) zákoník mezinárodního obchodu (ZMO),⁸ b) hospodářský zákoník,⁹ c) obchodní zákoník (ObchZ),¹⁰ d) občanský zákoník (NOZ),¹¹ e) zákon o mezinárodním právu soukromém (ZMPS),¹² f) zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním,¹³ g) občanský zákoník z roku 1964 (SOZ).¹⁴ Příčinu mnohosti vnitrostátní úpravy přiblížím v kapitole 3.5.

---

⁶ Tamtéž, str. 59.

⁷ Tamtéž, str. 60.

⁸ Zákon č. 101/1963 Sb., zákoník mezinárodního obchodu, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹² Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

¹³ Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

2.3 CISG

S rozvojem rychlé přepravy zboží ve 20. století vzrůstala i poptávka po kvalitní úpravě mezinárodního obchodu. Smluvní strany narážely na překážky v podobě odlišných právních řádů, a tím i na nejistotu v právním styku.¹⁵ K překonání této překážky vzniklo ve 20. století mnoho organizací a dokumentů snažících se o unifikaci právní úpravy mezinárodního obchodu. Pro příklad jmenuji zejména Konferenci OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD), Všeobecnou dohodu o clech a obchodu (GATT), Mezinárodní měnový fond (MMF), Evropské sdružení uhlí a oceli (ESVO) a North American Free Trade Agreement (Severoamerická dohoda o volném obchodu, NAFTA).

Z výčtu je patrné, že došlo k různorodým snahám, jak sjednotit právní úpravu a jak odstranit překážky pro mezinárodní obchod. Vzhledem k zaměření práce na mezinárodní kupní smlouvu, dále jmenuji Haagskou úmluvu o právu rozhodném pro mezinárodní kupní smlouvy ohledně věcí movitých z roku 1955 a Newyorskou úmluvu o promlčení při mezinárodní kupní smlouvě. Obě úmluvy byly podkladem pro přípravu návrhu Vídeňské úmluvy OSN o smlouvách mezinárodní o koupi zboží (CISG).

Ještě před vznikem návrhu konkrétního znění CISG byla z iniciativy Maďarské lidové republiky zřízena komise OSN prostřednictvím rezoluce Valného shromáždění OSN 2205/XXI. Tím vznikla Komise pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL), která měla tři cíle, a to a) mezinárodní kupní smlouvu, b) mezinárodní platební styk, c) mezinárodní rozhodčí styk.¹⁶ Právě díky iniciativě UNCITRAL v rámci mezinárodní kupní smlouvy proběhla mezi 10. březnem až 11. dubnem roku 1980 konference ve Vídni, na které byla přijata konečná podoba CISG.

Z uvedeného vyplývá, že CISG nebyla jediným pokusem o unifikaci úpravy kupní smlouvy, natož mezinárodního obchodu. Početná uskupení na podporu mezinárodního obchodu vypovídají o důležitosti otázky unifikace mezinárodního obchodu. Předmětem mnoha unifikačních snah byla kupní smlouva, což odpovídá výše uvedenému, že kupní smlouva je základním prvkem mezinárodního obchodu pro svoji jednoduchost a časté užití. Kupní smlouva je totiž celosvětově vnímána jako důležitý nástroj mezinárodního obchodu a proto úprava, která se jí zabývá, je bezesporu důležitou součástí právní úpravy

---

¹⁵ Nejistota v podobě různých požadavků na podstatné náležitosti smluv, rozdílnou úpravu nároků z vad atd. Tyto rozdíly často vedou k neplatnosti smlouvy, která nemá na mezinárodní obchod pozitivní efekt.

¹⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Mezinárodní právo obchodní. Část 1, Mezinárodní obchodní transakce*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1994. 20 s.

mezinárodního obchodu. Byť právě pro svoji rozšířenost může být složité, aby se státy dohodly na jednotném znění úpravy mezinárodní kupní smlouvy.

Samotná CISG je od roku 1980, kdy byla přijata, prakticky neměnná, i když po celou dobu existence je vděčným tématem pro vědecká zkoumání a navrhování změn.¹⁷ V České republice panuje poměrně shoda, že CISG představuje nejúspěšnější unifikaci hmotného práva na úrovni unifikace státní.¹⁸ Dalším ukazatelem kvality právní úpravy vedle vědeckého bádání je počet států, které přistoupily k CISG. V současné době je stranami CISG 81 států a jsou jimi všechny nejvýznamnější obchodní velmoci jako Spojené státy americké, Ruská federace, Čínská lidová republika a další.¹⁹ V konečném výčtu jsou stranami CISG státy, které produkují většinu mezinárodního obchodu.

Posledním a pro práci nejbližším ukazatelem kvality CISG je, že CISG inspiruje nejen tzv. *lex mercatoria*, ale především vnitrostátní úpravu.²⁰ V následujícím textu práce přiblížím právě vztah mezi CISG a vnitrostátní úpravou.

---

¹⁷ Kanda v roce 1999 uvádí přes 2000 monografií a článků v KANDA, Antonín. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží jako součást našeho právního řádu. *Právník*. 1999, č. 1., s. 1.

¹⁸ Např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára. *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží - ano či ne?* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 13. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, řada teoretická = Acta Universitatis Brunensis, Iuridica. nebo KANDA: *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku...*, s. 13-21.

¹⁹ UNCITRAL. UNCITRAL. Status: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980)l [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html

²⁰ Zda se vnitrostátní úprava inspiruje v úpravě mezinárodní, je jednou ze základních otázek této práce.

3. Vzájemný vztah CISG a českého soukromého práva

Vztahů mezi CISG a českým soukromým právem lze vysledovat několik a tomu odpovídající cesty, jakými CISG ovlivňuje české soukromé právo. V rámci odborné literatury jsou obdobné snahy spíše součástí úvodních pojednání nebo doplňkovou částí, avšak téma si zaslouží větší pozornost, protože může pomoci při interpretaci právních norem. V následujících sedmi dílech přinesu komplexní shrnutí vztahů od veřejného práva po soudní rozhodnutí.

3.1 Vztah CISG a českého práva

V následujícím textu se zabývám vztahem CISG a českého práva obecně, a to nejen z pohledu přísně soukromoprávního. CISG je původně institutem mezinárodního práva veřejného, protože se jedná o smlouvu uzavřenou mezi státy. Práce je sice zaměřená na vztah mezi CISG a českým soukromým právem, ale exkurz do veřejného práva je nezbytný pro pochopení dalších souvislostí, protože jak dále prokážu, bez veřejného práva by CISG nemohla ovlivnit soukromé právo. Výklad doplním shrnutím, jak svůj vztah k CISG vymezují či vymezovaly vnitrostátní soukromoprávní normy po přijetí ObchZ.

Při zkoumání CISG z jiného než soukromoprávního pohledu docházím k závěru, že CISG je primárně smlouvou mezi státy. To činí ze CISG institut mezinárodního práva veřejného. Taková smlouva se poté řídí pravidly dle Vídeňské úmluvy o smluvním právu²¹ regulující jednání států, která je založena na principu pacta sunt servanda. Uvedená úmluva v článku 14 stanoví, že pro vyslovení souhlasu státu být vázán smlouvou, je v určitých případech vyžadována ratifikace. Samotná ratifikace již probíhá na základě vnitrostátní právní úpravy, která se v případě České republiky nachází v Ústavě. Zde je nutné krátce nahlédnout do právní historie, protože v době před 1. lednem 1993 na území České republiky platila Ústava z roku 1960,²² která ve svém článku 62 odst. 1) Ústavy upravovala, že mezinárodní smlouvy ratifikuje prezident. V určitých případech byl nutný předchozí souhlas Národního shromáždění. Úpravu ratifikace v rámci Ústavy lze opět považovat za veřejnoprávní normu.

Ze sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb. vyplývá, že CISG byla ratifikována po předchozím souhlasu Federálního shromáždění.²³ Ratifikace proběhla s výhradou článku 1 odst. 1 písm. b) CISG. Tím se stala Česká a Slovenská Federativní

---

²¹ Vyhláška ministra zahraničí č. 15/1988 Sb., o Vídeňské úmluvě o smluvním právu, ve znění pozdějších předpisů

²² Zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů

²³ Federální shromáždění odpovídá v Ústavě uvedenému Národnímu shromáždění.

Republika (ČSFR) smluvní stranou CISG. Poté však došlo ke vzniku samostatné České republiky a pro ni se stala CISG závaznou prostřednictvím recepčního ústavního zákona,²⁴ kterým Česká republika převzala mezinárodní závazky ČSFR. Z toho vyplývá pozoruhodná situace, kdy CISG je součástí spíše veřejného práva než práva soukromého, protože veřejnému právu vděčí za svoji platnost a účinnost na území České republiky.

Ale ani vnitrostátní právo soukromé zcela neopominulo možnost upravit působnost mezinárodních smluv jako je CISG. Zákoník mezinárodního obchodu a stejně tak obchodní zákoník, upravovaly svůj vztah k mezinárodním smlouvám. ZMO upravoval takový vztah v §4 ZMO a v případě obchodního zákoníku se jednalo o §756 ObchZ.²⁵ Hlavním rozdílem mezi uvedenými zákony je podmínka publikace mezinárodní smlouvy ve Sbírce zákonů, kdy publikaci požaduje novější ObchZ. CISG byla zveřejněna ve Sbírce zákonů pod č. 160/1991 Sb. a splňuje předpoklad dle ObchZ. V roce 2014 nabyl účinnosti NOZ upravující svůj vztah k ostatním právním předpisům skrze §9 odst. 2 NOZ,²⁶ kdy se staví do role obecného kodexu a nechává prostor jiným právním předpisům na základě zásady přednosti speciálního právního předpisu.²⁷ Domnívám se, že NOZ takto upravuje i vztah k CISG, a to ze zvoleného znění „právní předpis“, pod který lze podřadit i CISG. Dále je CISG ve vztahu k NOZ speciální normou, protože upravuje jen určitou výšeč působnosti NOZ. Prolínání působnosti CISG a NOZ se budu věnovat v šesté kapitole této části.

K přednostnímu užití CISG lze vedle principu speciality dojít i skrze jiná pravidla, a to skrze vztah přímé a kolizní metody, kdy se v případě přímé metody nepřihlíží k národnímu právnímu řádu²⁸ nebo na základě aplikační přednosti mezinárodní smlouvy dle článku 10 Ústavy.²⁹ Vše vede zpět k hlavnímu předpokladu, že CISG má přednost před národním právem, které upravuje kupní smlouvu. Právě přednost CISG je jednou z nejdůležitějších vlastností, protože se tím vyhýbá střetu s vnitrostátním právem a různorodým přístupům k právu obecně. Přednost dále jasně definuje vztah CISG a českého soukromého práva, kdy je nutné nejdříve přihlížet k CISG a až posléze k vnitrostátním

---

²⁴ Ústavní zákon č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky

²⁵ Znění §756 ObchZ - „Ustanovení tohoto zákona se použije, jen pokud mezinárodní smlouva, která je pro Českou republiku závazná a byla uveřejněna ve Sbírce zákonů, neobsahuje odlišnou úpravu.“

²⁶ Znění §9 odst. 2 NOZ - „Soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. K zvyklostem lze hledět tehdy, dovolávají-li se jich zákon.“

²⁷ Poměr speciality je zdůrazněn v ELIÁŠ, Karel. a kol., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. str. 69. nebo v komentáři k NOZ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2014. 94 - 100 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.

²⁸ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé. 7., opr. a dopl. vyd.* Brno: Doplněk; Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 24 s. ISBN 978-80-7239-231-5.

²⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

normám. O případech aplikace vnitrostátních norem a jejich vztahu k CISG budu blíže pojednávat v dalším textu práce.

3.2 CISG v českém soukromém právu

Za předpokladu, že soukromé právo je mj. souborem právních norem, tak základem zkoumání vlivu CISG je otázka, zda se v českém právu nachází právní norma, která byla přijata v reakci na CISG. Jinak řečeno, zda je CISG v českém právním řádu zastoupena i právní normou vnitrostátního práva nebo se aplikuje pouze na základě v předchozí kapitole uvedených zásad?

Odpovědí je, že Česká republika přejala text CISG do formy vnitrostátního práva. Tuto recepci textu do čistě národního práva učinila prostřednictvím sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží č. 160/1991 Sb. Součástí sdělení je výhrada o nezávaznosti článku 1 odst. 1 písm. b) CISG. Za povšimnutí stojí, že výhradou Česká republika zásadně ovlivnila působnost CISG. Nic na tom nemění fakt, že v současné době je výhrada kritizována³⁰ a domnívám se, že často oprávněně, protože příčiny k jejímu přijetí již pominuly.³¹

Důležité je připomenout i další právní předpisy, které byly v souvislosti se CISG přijaty. Jedná se především o vyhlášku ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží, která byla přijata dne 16. června 1988 nebo o sdělení ministerstva zahraničí č. 161/1991 Sb., o sjednání Dodatkového protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží. Česká republika přijala v této souvislosti další právní předpisy týkající se CISG, ale nejedná se svým významem o zásadní předpisy.³²

Z předchozího vyplývá, že Česká republika pod vlivem CISG přijala několik vlastních právních předpisů. Tím jsem ilustroval jeden ze základních vlivů CISG, který bezprostředně ovlivňuje český právní řád. Bylo by možné uzavřít, že samotná sdělení nebo vyhlášky jsou jen bezvýznamnou skutečností, ale jedná se o jeden z nejlepších příkladů, jak CISG může ovlivnit a rozšířit české soukromé právo na základní úrovni tím, že se stane součástí vnitrostátního právního řádu. Byť si uvědomuji, že v tomto případě se nejedná o podstatnou změnu právního řádu České republiky. Důležitost vnitrostátní odpovědi na CISG tkví dále v tom, že se CISG

---

³⁰ K aktuálnosti výhrady viz např. KORDAČ, Z. *Odvolání výhrady dle čl. 95 Vídeňské úmluvy: chvályhodný návrh MPO* [online]. jinepravo.blogspot.cz, 30. 6. 2012 [cit. 1. 11. 2014]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/06/odvolani-vyhrady-dle-cl-95-videnske.html>.

³¹ K příčinám se vyjadřuji dále.

³² Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 341/1999 Sb., kterým se opravuje sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, sjednané ve Vídni dne 11. dubna 1980.

stává bez dalšího součástí vnitrostátního práva České republiky, což může mít vliv při aplikaci CISG soudy, které často hledají spíše vnitrostátní normy než občas nejasné mezinárodní normy. V dalším dílu se zaměřím na vzájemné postavení zkoumaných právních norem v českém právu.

3.3 Vztah kolizní a přímé metody v kontextu českého práva

Je zřejmé, že v případě kolizní a přímé metody se pohybují na úrovni mezinárodního práva soukromého, které je v současnosti považováno za autonomní část práva³³ a je možné jej vyčlenit vedle soukromého práva. Je však nezbytné zabývat se mezinárodním právem soukromým, protože ctí většinu soukromoprávních zásad a je důležitým pojítkem mezi českým soukromým právem a CISG. Dalším důvodem pro přiblížení vztahu českých kolizních a přímých norem spatřuji v tom, že samotná CISG je právě mimo jiné institutem mezinárodního práva soukromého. Níže se tedy budu zabývat vztahem mezi přímými normami a českými kolizními normami. Dále se dotknu i vnějších či vnitřních mezer úpravy CISG, které mohou zapříčinit, že vedle CISG nebo v rámci její úpravy je nutné aplikovat české soukromé právo.

Nejdříve se zaměřím na poměr mezi přímou a kolizní metodou. Základní rozdíl mezi metodami spočívá v okamžiku aplikace metody na daný právní vztah. Přednostní aplikace³⁴ přímé metody je podstatná pro strany kontraktu, které by při kontraktaci měly zvážit, zda na jejich budoucí závazek dopadá přímá norma či nikoliv.³⁵ Stejně tak znalost rozdílu je důležitá pro soud, který bude případný spor mezi stranami rozhodovat.

Typickým znakem přímé metody je, že přímo stanoví práva a povinnosti.³⁶ Znění přímé normy má většinou podobnou systematiku³⁷ jako vnitrostátní právo a samotná ustanovení mají typickou podobu ve formě hypotézy, dispozice a sankce.³⁸ Strany v takové úpravě naleznou přímo pravidla chování a mohou se těmito normám přizpůsobit. Přizpůsobení v případě CISG může spočívat v široké dispozitivnosti, protože CISG je možné vyloučit zcela³⁹ nebo částečně.⁴⁰ Ovšem nejdůležitější vlastností přímé metody je, že má aplikační

---

³³ KUČERA: *Mezinárodní právo soukromé...*, s. 30. - „MPS je samostatným, zvláštním odvětvím právního řádu. Nelze souhlasit s názorem, který je pokládá za součást občanského práva“

³⁴ K přednosti viz další odstavce.

³⁵ ROZEHNALOVÁ, DRLÍČKOVÁ: *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží...*, kapitola č. 5

³⁶ KUČERA: *Mezinárodní právo soukromé...*, s. 24. - „Hmotněprávní normy, které samy přímo, tj. bez odkazu na právní řád některého státu, stanoví práva a povinnost účastníků právního poměru s mezinárodním prvkem.“

³⁷ Členění na díly/části a dále na paragrafy/články apod.

³⁸ Na rozdíl od dělení kolizních norem na „rozsah“ a „navázání.“

³⁹ S vědomím, že nelze vyloučit článek 12 CISG.

⁴⁰ Tím, že přímo ve smlouvě přijmou jinou úpravu kupní smlouvy nebo na jinou úpravu odkáží.

přednost před metodou kolizní.⁴¹ Je tedy nutné před každým použitím kolizní metody vyhledat, zda existuje norma s přímou použitelností. Takovou přímou normou je v oblasti mezinárodní kupní smlouvy právě CISG.

Kanda si všímá toho, že článek 1 písm. a) CISG lze považovat za jednostrannou kolizní normu, protože sama stanovuje okruh použitelnosti CISG.⁴² Dále dodává, že pokud jsou splněny podmínky, že strany mají místa podnikání v různých smluvních státech, pak jsou národní kolizní normy vyloučeny z aplikace a ustanovení CISG budou mít povahu přímých norem.⁴³ Mám za to, že z praktického hlediska není důvod činit rozdíl mezi tím, zda se jedná o jednostrannou kolizní normu nebo o čistý institut přímé metody. CISG byla vytvořena jako přímá norma, aby se právě nemusel řešit komplikovaný vztah mezi kolizními metodami, a proto CISG považuji za normu čistě vyplývající z přímé metody.

Opačný případ nastává za situace, kdy je CISG aplikována na základě článku 1 písm. b) CISG, protože zde má naopak kolizní metoda přednost před aplikací CISG.⁴⁴ Jedná se o rozšíření použitelnosti CISG i na státy, které nejsou smluvními stranami. CISG se tak dostává do situace, kdy na ni lze sice pohlížet jako na normu přímé metody, ale v určitých případech je nutné, aby ustoupila kolizní metodě. Česká republika však není článkem 1 písm. b) CISG vázána.⁴⁵

Ve světle toho, že CISG je přímou normou, by bylo možné domnívat se, že kolizní metoda je již nadbytečná, ale opak bude v případě CISG pravdou. Nejdříve je nutné vymezit kolizní normy, které obsahuje český právní řád. Kolizní metodu v oblasti závazkových vztahů v českém právu představují především dvě právní normy. Jedná se o tzv. nařízení Řím I,⁴⁶ který je důsledkem členství České republiky v EU a ZMPS, který je čistě vnitrostátního původu a byl přijat v souvislosti s rekodifikací soukromého práva v roce 2014.⁴⁷ Uvedené kolizní normy bude zpravidla nutné aplikovat bez dalšího při mezinárodním obchodu se státy, které nepřijaly CISG.⁴⁸

---

⁴¹ KUČERA: *Mezinárodní právo soukromé...*, s. 24. - „Dochází k bezprostřední aplikaci, tj. bez předchozího použití kolizní metody“

⁴² KANDA: *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku...*, s. 28.

⁴³ KOPÁČ, Ludvík. Úmluva OSN o mezinárodní koupi zboží, *Právník*, roč. 120, 1981, s. 920 an.

⁴⁴ KUČERA: *Mezinárodní právo soukromé...*, s. 22. - „Kolizní normy samy neupravují věcná práva a povinnosti účastníků právního vztahu. Omezují se jen na to, že podle určitých hledisek (kriterií) určí právní řád některého státu, jehož normami se právní vztah řídí.“

⁴⁵ Česká republika učinila výhradu dle čl. 95 CISG. K výhradě viz text výše.

⁴⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

⁴⁷ Současný ZMPS nahradil v souvislosti s rekodifikací soukromého práva k 1.1.2014 zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Tedy až na 81 států všechny ostatní. Ovšem za předpokladu neexistence jiné přímé normy nebo v současné době neexistence přímo použitelného právního předpisu EU.

Jakým způsobem je provázána CISG s českými kolizními normami a případně s českým soukromým právem? Mám za to, že velmi úzce, a to skrze tzv. vnitřní a vnější mezery CISG. Mezery úpravy CISG jsou zároveň hlavním důvodem, proč není kolizní úprava týkající se mezinárodní kupní smlouvy nadbytečná.⁴⁹ Konkrétně se jedná o otázku použití subsidiárního práva k CISG. K hledání subsidiárního práva lze přistoupit z pohledu uzavřené nebo otevřené unifikace práva.⁵⁰ Rozdíl spočívá v tom, jakých právních norem se má užit v případě, kdy přímá norma neupravuje určitou otázku. Uzavřená unifikace práva nutí, aby se odpověď na neupravenou otázku hledala pouze uvnitř samotné normy, tzn., že se neaplikuje jiná právní norma.⁵¹ Naopak otevřená unifikace dává možnost, aby se řešení hledalo i v jiných právních normách.

Mezery v úpravě CISG není možné samo o sobě považovat za chybu či nedůslednost při přijímání úpravy CISG. Vnitřní mezery vznikající v rámci úpravy samé, jsou do značné míry potlačeny tím, že znění CISG je poměrně obsáhlé a komplexní. Vnější mezery mají především důvod politický, kdy státy neměly vůli upravit určité otázky, které chtěly ponechat vlastní úpravě dle vnitrostátního práva.⁵² CISG vnější mezery vyjmenovává v článku 4 CISG, kdy ze své působnosti vylučuje otázky spojené s platností smlouvy a přechodu vlastnického práva. Jedná se o demonstrativní výčet a z toho vyplývá, že vnějších mezer úpravy může být více, ale vždy s přihlédnutím k pravidlům výkladu dle článku 7 odst. 1 CISG. Vnější a vnitřní mezery jsou nedílnou součástí CISG a je třeba s nimi počítat zvolením rozhodného právního řádu.

Úprava nejen vnějších mezer, ale i úprava CISG je celosvětovým kompromisem,⁵³ a to se odráží na způsobu řešení mezer úpravy CISG. Dle článku 7 odst. 2 CISG se otázky, které nejsou v CISG výslovně upraveny, řeší dle a) obecných zásad, na kterých CISG stojí a pokud takové zásady chybějí, b) tak se použije norem mezinárodního práva soukromého. Kompromis lze nalézt v tom, že po vzoru uzavřené unifikace se nejdříve užije obecných zásad CISG a až při neexistenci takových zásad se použije jiných norem určených dle mezinárodního práva soukromého. Právě díky tomuto článku 7 odst. 2 CISG se dostávají kolizní normy do popředí a po určení rozhodného práva dle kolizních norem i české soukromé právo. Použití kolizních norem je odpovědí na polemiku, zda jsou kolizní normy nezbytné při existenci úpravy kupní smlouvy skrze CISG.

---

⁴⁹ K tomu viz další text.

⁵⁰ KANDA: *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku...*, s. 35.

⁵¹ Většinou skrze formulaci, že pokud norma danou věc neupravuje, použijí se zásady, na kterých norma stojí.

⁵² ROZEHNALOVÁ, DRLIČKOVÁ: *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží...*, s. 82 - 113.

⁵³ KANDA: *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku...*, s. 30-34.

Dále se zmíním o interpretaci českého práva poté, co pravidla mezinárodního práva soukromého určí české právo jako právo rozhodné. Pravidla pro výklad jsou upravena v článku 7 odst. 1 CISG, kdy je při interpretaci nutné přihlídnout k mezinárodní povaze CISG, k potřebě podporovat jednotnost při použití CISG a dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu. Z toho vyplývá, že případná aplikace českého práva musí přihlídnout právě k povaze CISG, a proto není možné bez dalšího užit zásady čistě vnitrostátní na poměry vzniklé dle CISG. České soukromé právo je tak ovlivněno zásadami výkladu dle CISG a ve výsledku může docházet k tomu, že podobný spor vnitrostátní a mezinárodní povahy bude rozhodnut rozdílně. Tím docházím k nepřehlédnutelnému vlivu CISG na české soukromé právo prostřednictvím určení pravidel, jakým způsobem se má při interpretaci norem postupovat. Taková interpretace je, dle mého názoru, v rámci českého práva výjimečná, protože zpravidla není přímo v každé normě explicitně vyjádřeno, jakým způsobem má být vykládána.

Předchozí výklad je možné shrnout následovně - v případě vnitřních mezer nebude české soukromé právo vesměs aplikováno, protože CISG je poměrně komplexní úprava a dává možnost vyřešit mnoho neupravených otázek skrze obecné zásady. Naopak v případě vnějších mezer se dává širší prostor pro české soukromé právo a právě zde záleží na znění českého soukromého práva, neboť může do velké míry ovlivnit konečnou podobu případného sporu.

Kapitolu uzavřu připomenutím jedné z nejznámějších vnějších mezer CISG, kterou je otázka úroků z prodlení. CISG neupravuje úroky z prodlení z důvodů politických,⁵⁴ protože islámské státy úrok z prodlení neuznávají. Na příkladu úroků z prodlení lze demonstrovat, jak české soukromé právo dotváří úpravu CISG skrze stanovení podmínek a výše úroku z prodlení. V následujícím textu se již věnuji čistě vztahu mezi CISG a českým soukromým právem.

3.4 Odraz dualismu právní úpravy v CISG

V následujícím textu se zabývám pohledem CISG na vnitrostátní právní úpravu kupní smlouvy. V této souvislosti se zmíním o přístupu českého práva k dělení soukromého práva upravujícího kupní smlouvu. Konkrétně se jedná o přijímání rozdílných právních úprav kupní smlouvy na základě okolností, za kterých je kupní smlouva přijímána. Typicky se jedná o rozdělení na kupní smlouvu obchodní a neobchodní povahy. A právě přístup CISG k této

---

⁵⁴ K této vnitřní mezeře CISG viz SELUCKÁ, Markéta. *Koupě a prodej: nový občanský zákoník, společná evropská právní úprava prodeje*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2013. s. 194 - 196.

problematicke, tj. zda CISG předvídá dělení úpravy kupní smlouvy a zda s dělením spojuje nějaké následky, je cílem této kapitoly. Doplnující otázkou je, zda se přístup k úpravě kupní smlouvy v současnosti shoduje s přístupem CISG, nebo se vydává české právo jinou cestou.

V minulosti byl rozšířený názor, že je vhodné přijímat rozdílnou úpravu pro kupní smlouvy povahy občanské a obchodní. Odrazem takového přístupu byl tzv. dualismus⁵⁵ úpravy kupní smlouvy, což konkrétně v České republice po roce 1991 znamenalo existenci občanského zákoníku a obchodního zákoníku. Vzájemný vztah byl vyjádřen v §1 OZ a §1 ObchZ,⁵⁶ z nichž vyplývá, že občanský zákoník byl normou *lex generalis* a obchodní zákoník *lex specialis*. Při faktickém použití jednoho z uvedených zákoníků byl důležitý § 261 ObchZ, který odlišoval použitelnost jednotlivých zákoníků na základě subjektů smlouvy. Vymezení subjektů upravoval §261 odst. 1 ObchZ,⁵⁷ který se dotýkal kontraktace podnikatelů při jejich podnikatelské činnosti. Docházelo tím k dvojí úpravě závazkových vztahů (včetně kupní smlouvy) s rozdělením na základě subjektů smlouvy.

V případě CISG je vymezení kupní smlouvy provedeno především dle článku 1 a 2 CISG a lze dojít k závěru, že vztahy upravené v CISG by spadaly pod obchodní zákoník. K tomu docházím na základě požadavku, že CISG lze aplikovat dle článku 1 odst. 1) CISG pouze pokud mají strany místa podnikání v různých státech. Z podmínky místa podnikání lze dovodit, že místo podnikání mohou mít pouze podnikatelské subjekty, což odpovídá úpravě ObchZ. Dále článek 2 CISG vylučuje z působnosti CISG zboží kupované pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti. Spojením článků 1 a 2 CISG je možné dojít k závěru, že CISG bude aplikována pouze v případě, kdy subjekty, které uzavírají smlouvu o koupi zboží, budou podnikatelé, kteří tak činí s podnikatelským záměrem. Při aplikaci pravidla vztahu mezi občanským a obchodním zákoníkem lze dojít k závěru, že použitelnost CISG odpovídá výše uvedeným ustanovením obchodního zákoníku.

Předchozí výklad ilustruje skutečnost, z jakého důvodu byla úprava obchodního zákoníku z velké části podobná úpravě CISG a proč je vhodné, aby CISG upravovala svůj vztah k vnitrostátnímu právu dle článku 1 odst. 3 CISG. Podobnost CISG a ObchZ je již v odborné literatuře poměrně kvalitně popsána. Z důvodu dostatečného množství literatury a s ohledem na skutečnost, že se jedná o již neúčinný zákon, není nutné se zabývat podrobně

---

⁵⁵ Existence více právních úprav stejného institutu. V tomto případě existence úpravy kupní smlouvy dle obchodního a občanského zákoníku.

⁵⁶ Znění §1 odst. 2 ObchZ - „Právní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského. Nelze-li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není-li jich, podle zásad na kterých spočívá tento zákon.“

⁵⁷ Znění §261 odst. 1 ObchZ - „...tato část zákona upravuje závazkové vztahy mezi podnikateli, jestliže při jejich vzniku je zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týkají jejich podnikatelské činnosti.“

podobností úprav CISG a ObchZ.⁵⁸ Samotná ilustrace rozdělení povahy občanskoprávní a obchodněprávní ukazuje základní problematiku každé smlouvy a to její podřazení pod správnou právní úpravu. Určování povahy u každé mezinárodní kupní smlouvy by představovalo mnohdy těžko řešitelnou překážku, a proto úprava CISG jednoznačně vylučuje nahlížení na smlouvy skrze její obchodní či občanskoprávní povahu.

CISG přihlížení k povaze smlouvy vyjadřuje skrze následující článek 1 odst. 3 CISG: „Při určování použitelnosti této Úmluvy se nepřihlíží k tomu, zda strany nebo smlouva mají občanskoprávní nebo obchodní povahu.“ K tomu je důležité dodat, že nepřihlížení směřuje k vnitrostátní úpravě v jednotlivých státech, protože samotné znění CISG nijak nerozlišuje mezi smlouvami obchodní či občanské povahy. Z toho je zřejmé, že při posuzování kupní smlouvy dle CISG není možné uvažovat o tom, zda se jedná o smlouvu obchodní či občanské povahy. CISG nečiní rozdíl mezi těmito smlouvami, i když ve svém důsledku se dotýká právě jen smluv obchodní povahy. Další významnou skutečností z pohledu zaměření této práce je, že CISG není založena na dualismu úpravy kupní smlouvy, a tím jasně potvrdila trend směřující k jednotné úpravě kupní smlouvy, ke které také došlo při rekonstrukci českého soukromého práva v roce 2014.

3.5 Vnitrostátní úprava mezinárodní kupní smlouvy

Při přijímání vnitrostátní úpravy mezinárodní kupní smlouvy může zákonodárce postupovat více způsoby. V nedávné české právní minulosti lze několik přístupů vysledovat a ilustrovat na nich rozdílné přístupy. Jednou z cest je, že úprava mezinárodní kupní smlouvy může být ponechána speciálnímu zákoníku upravujícímu pouze mezinárodní variantu kupní smlouvy. Další možností je podřízení vnitrostátní úpravy kupní smlouvy úpravě mezinárodní kupní smlouvě, kdy nedochází k vyčlenění speciální úpravy kupní smlouvy platné pro zahraniční nebo vnitrostátní styk. Podřízení úpravy vnitrostátní úpravy lze provést dvěma způsoby, kdy se obecná úprava vnitrostátní kupní smlouvy doplní o speciální ustanovení, která reagují na odchylky týkající se mezinárodního obchodu. Druhou možností je celkové podřízení úpravy kupní smlouvy úpravě mezinárodní kupní smlouvy,⁵⁹ což prakticky spočívá ve shodné úpravě kupní smlouvy vnitrostátní a mezinárodní.

Vnitrostátní právo České republiky upravující mezinárodní kupní smlouvu se postupně vyvíjelo a s tím docházelo ke změnám v přístupu vnitrostátního práva k mezinárodní kupní smlouvě. Vzhledem k tomu, že CISG byla přijata v roce 1980, omezím se na úpravu, která

⁵⁸ V mé práci se později naopak blíže zaměřím na novou úpravu občanského práva.

⁵⁹ KANDA, Antonín. *Mezinárodní kupní smlouva*. 12. vyd. Praha: Academia, 1988. s. 26 an.

byla v České republice účinná až po tomto datu. V roce 1980 v Československé socialistické republice platil zákoník mezinárodního obchodu, který nezvykle obsahoval vyčerpávající úpravu mezinárodní kupní smlouvy. To znamená, že ZMO byl zcela nezávislý na občanském či jiném zákoníku a upravoval zcela samostatně mezinárodní závazky, mezi něž patřila i mezinárodní kupní smlouva.

Samostatnost úpravy byla zdůvodňována praktickými důvody, kdy vnitrostátní a mezinárodní obchod přináší rozdílné požadavky na úpravu kupní smlouvy a dále rozdílnému společenskému nahlížení⁶⁰ států na mezinárodní obchod jako takový. A právě přijetí ZMO bylo reakcí na odlišnosti a lépe vyhovovalo požadavkům subjektů obchodního styku. S tímto oddělením od vnitrostátní úpravy došlo ke skutečnosti, které si všímá Kanda, a to že československý zákoník mezinárodního obchodu byl vnímán jako ideální právní úprava pro mezinárodní obchod.⁶¹ Z uvedeného dovozují následující závěr, že ještě než CISG mohla mít vliv na české soukromé právo, tak československé soukromé právo bylo jednou z předloh pro úpravu CISG. Otázkou vlivu československého práva a československé delegace na konferenci, která vedla k přijetí CISG, na úpravu CISG podrobně již rozebral Kanda,⁶² a proto se této otázce věnovat nebudu. V souvislosti se ZMO připomínám, že právě ZMO byl důvodem pro uplatnění výhrady dle článku 95 CISG.

Společně se změnou společenského systému v roce 1989 došlo k celkové revizi právní úpravy soukromého práva. Občanský zákoník z roku 1964 byl značně novelizován,⁶³ zatímco ZMO a Hospodářský zákoník byly zrušeny a převážně nahrazeny ObchZ. ZMO byl zrušen bez náhrady, a s tím se změnil přístup k úpravě mezinárodní kupní smlouvy v českém soukromém právu. Jednalo se o přechod ze speciální úpravy v ZMO k podřízení vnitrostátní úpravy úpravě mezinárodní, která je obsažena v CISG.

Obchodní zákoník obsahoval obecná ustanovení týkající se kupní smlouvy a speciální ustanovení dopadající jen na mezinárodní obchod. Speciální ustanovení ObchZ obsahoval ve své hlavě třetí, kde byly v rámci §729 ObchZ⁶⁴ upraveny podmínky použití hlavy třetí.

---

⁶⁰ Především dělení na kapitalistický Západ a socialistický Východní blok.

⁶¹ KANDA: *Mezinárodní kupní smlouva...*, s. 26 an. nebo ŠTENGLIOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš. *Obchodní zákoník: komentář*. 11. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 1392. Komentované zákony (C. H. Beck). ISBN 8071794872. - „Na soukromoprávní úrovni patřil mezi právní pozoruhodnosti ZMO, ve své podstatě klasický závazkový obchodní kodex, který se stal spolu s Uniform Commercial Code zpočátku právním základem pro unifikaci práva mezinárodního obchodu na půdě UNCITRALu.“

⁶² KANDA: *Mezinárodní kupní smlouva...*, s. 45 an.

⁶³ Především novela provedená zákonem č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.

⁶⁴ Znění §729 ObchZ - „Ustanovení této hlavy se použijí vedle ostatních ustanovení tohoto zákona na závazkové vztahy uvedené v §§ 261 a 262, na jejichž vzniku se podílí alespoň jeden účastník, který má sídlo nebo místo

Obchodní zákoník ve třetí části, hlavy III obsahoval reakci na specifika mezinárodního obchodu, což však činil skrze speciální ustanovení, kterými doplňoval obecnou úpravu. Jedná se o převratnou změnu přístupu k mezinárodní kupní smlouvě oproti ZMO.

Prakticky od přijetí obchodního zákoníku a novelizace občanského zákoníku v roce 1991 zněly hlasy za novou rekonfiguraci soukromého práva.⁶⁵ Všechny snahy o změnu soukromého práva v České republice vyvrcholily v roce 2014, který lze bez nadsázky označit za revoluční rok pro soukromé právo v České republice. V souvislosti s rekonfigurací soukromého práva došlo k přijetí nového občanského zákoníku a nového zákona o mezinárodním právu soukromém. Ovšem vzhledem k předchozímu výkladu je podstatné, že NOZ zrušil SOZ a ObchZ, a tím musel zvolit další přístup k úpravě mezinárodní kupní smlouvy. Zákonodárce zvolil jednotnou úpravu občanské, obchodní a mezinárodní kupní smlouvy bez speciálních ustanovení.⁶⁶

NOZ upravuje kupní smlouvu ve své části čtvrté zabývající se relativními majetkovými právy, kdy konkrétně v Hlavě I jsou uvedena všeobecná ustanovení o závazcích a kupní smlouva je upravena v Hlavě II oddíl 2 Koupě §§2079-2183 NOZ. Podrobně se budu úpravě koupě v NOZ a porovnání s úpravou CISG věnovat ve čtvrté části práce.

3.6 Působnost NOZ a CISG

Z hlediska působnosti právního předpisu je možné rozlišovat časovou, věcnou, místní a osobní působnost. Jedná se o vlastnosti každého právního předpisu, které určují mantinely jeho užití v právním světě. Zaměřím se na věcnou působnost a místní působnost, neboť se jedná o základní kriteria, která rozdělují a zároveň určují postavení CISG a NOZ v našem právním řádu. Nosnou otázkou této kapitoly je, zda se působnosti CISG a NOZ prolínají a zda by nepostačovala úprava pouze jedné z nich.

Z pohledu NOZ je věcná působnost upravena v ustanovení §1 odst. 1 NOZ, kde se nachází vymezení pojmu soukromé právo: „Ustanovení právního řádu upravující vzájemná práva a povinnosti osob vytvářejí ve svém souhrnu soukromé právo.“ Jedná se o široké vymezení soukromého práva a takovou definicí jsou do soukromého práva zahrnuty i jiné právní předpisy než samotný NOZ.⁶⁷ V ustanoveních §9 an. NOZ je uveden vztah NOZ

---

podnikání, popřípadě bydliště na území jiného státu než ostatní účastníci, jestliže tyto vztahy se řídí československým právním řádem.“

⁶⁵ K tomu blíže DZ NOZ, s. 8.

⁶⁶ Zákonodárce pouze vymezil koupi nemovitě věci, vedlejší ujednání při kupní smlouvě, zvláštní ujednání o koupi zboží v obchodě a zvláštní ustanovení o koupi závod. Avšak NOZ nečiní rozdíl dle subjektů smlouvy, ale rozlišuje na základě obsahu smlouvy.

⁶⁷ LAVICKÝ: *Občanský zákoník I: obecná část...*, s. 94 - 99.

k ostatním předpisům soukromého práva, kdy se NOZ prostřednictvím ustanovení §9 odst. 1 NOZ staví do pozice univerzálního kodexu pro osobní práva.⁶⁸ A s tím související §9 odst. 2 NOZ, který upravuje, že NOZ je obecně subsidiárně aplikovatelný právní předpis v úpravě soukromých práv, pokud jiný zákon nestanoví jinak.⁶⁹ Jedná se o obdobu §1 SOZ, který měl také povahu obecného kodexu jako NOZ.

Místní působnost zákona je zpravidla omezena na území státu, který danou normu přijal, protože aplikaci cizího práva je možné považovat za nepřipustný zásah do suverenity státu. K uvedenému je potřeba podotknout, že z hlediska soukromého práva, a především u majetkových práv, se lze setkat s tím, že cizí státy (stejně tak ČR) vedené respektem k zásadě autonomie vůle stran aplikují cizí právo. Jedná se o případy, kdy si strany zvolily určité rozhodné právo, učinily dohodu o prorogaci nebo jen zcela převzaly do smlouvy znění právní úpravy jiného státu. Jinak řečeno, úprava kupní smlouvy není omezena pouze na vnitrostátní obchodní styk, ale NOZ lze využít prakticky po celém světě. S omezením, že ne všechny státy mají stejný přístup ke kolizní metodě jako Česká republika.

Pro srovnání je nutné uvést i působnost CISG, která je vymezena především v článku 1 CISG. Nejdříve je nutné připomenout výhradu, která byla učiněna ČSFR a následně ČR převzata. Výhrada ohledně článku 1 písm. b) CISG, kterou byla zúžena působnost CISG pouze ohledně stran, které mají místo podnikání ve smluvních státech CISG. U místní působnosti platí, že z pohledu České republiky CISG platí ve smluvních státech bez dalšího (k tomu více kapitola 2.2). Ostatním stranám kupní smlouvy se však nebrání, aby text CISG převzaly do znění smlouvy nebo na text CISG odkázaly. Místní působnost je tak do značné míry podobná NOZ, protože se jedná o soukromoprávní institut, kde je hlavní zásadou autonomie vůle, která dovoluje, aby si strany vzájemná práva a povinnosti upravily samy.

Věcná působnost je pro srovnání úpravy CISG a NOZ nejdůležitější, protože jejich věcné působnosti se prolínají a určují vzájemné postavení. CISG upravuje dle článku 1 odst. 1) písm. a) CISG kupní smlouvu, kterou uzavírají strany s místy podnikání v různých členských státech. Působnost uvedeného článku je vždy nutné brát s vědomím článku 2 CISG, který určité zboží a plnění vylučuje z působnosti CISG a článku 4, který demonstrativním výčtem stanoví, co do působnosti CISG nepatří. Musí se tedy jednat pouze o kupní smlouvu s mezinárodním prvkem za podnikatelským účelem, což je ve svém důsledku velmi zúžená působnost. NOZ na rozdíl od CISG neupravuje hranice své působnosti a text NOZ může být použit pro vnitrostátní obchod, pro spotřebitelské smlouvy i pro mezinárodní obchod.

---

⁶⁸ DZ NOZ, s. 39.

⁶⁹ Tamtéž, s. 39.

Při takovém porovnání je okruh záležitostí upravujících CISG zanedbatelný. Lze učinit závěr, že pokud NOZ upravuje shodné záležitosti jako CISG a státy vedené respektem k autonomii stran aplikují znění NOZ, není důvod, aby Česká republika přijímala paralelně další úpravu toho samého a tím zdvojovala úpravu kupní smlouvy. Zdvojení ve smyslu úpravy NOZ a CISG dopadající na tutéž věc (kupní smlouvu).

Závěrečné tvrzení uvedené v předcházejícím odstavci o dostatečnosti NOZ a zbytečnému zdvojování úpravy, podporují normy mezinárodního práva soukromého. Konkrétně kolizní normy, které reagují na skutečnost, že každý stát má vlastní právní řád a skrze předem stanovená pravidla určují nejvhodnější právní řád. I přes to, nebo právě proto, se státy snaží neustále přijímat na mezinárodním poli jednotnou úpravu pro mezinárodní obchod. Důvod, proč tak státy činí, lze vyčíst z hlavního cíle, který vedl k přijetí CISG, a tím je právě rozdílná úprava právních řádů, a z toho vyplývající nejistota při právním styku stran z rozdílných států s rozdílnou právní úpravou.

Pokud se na sjednocení soukromého práva podívám obšírněji, docházím k závěru, že státy čím dál více sjednocují svoje právní řády a to i v jiných oblastech než v mezinárodním obchodu - jednotná úprava spotřebitelských věcí, jednotná úprava úvěru a další především evropským právem upravené záležitosti. Při úvahách de lege ferenda je nepochybné, že celé soukromé právo bude více ovlivněno snahou o jednotnost, která zapříčinila i vznik CISG. Konečně CISG podpořila unifikční či harmonizační snahy svým mezinárodním úspěchem. Odpověď na otázku, zda nestačí jedna úprava kupní smlouvy, pak je, že by postačovala jednotná vnitrostátní úprava, avšak shodná s úpravami ostatních států. V realitě současného světa je taková jednotná úprava prozatím nepředstavitelná a je potřeba pokračovat v unifikčních snahách obdobných CISG. Mezi důvody bych uvedl, že právní řády států jsou historicky rozdílné a unifikace pouze skrze vnitrostátní právo je v současnosti spíše regionální záležitostí.

Závěrem poukážu na důkaz, že dobrovolné sjednocení vnitrostátního práva není zcela nereálnou skutečností. Samotná úprava CISG takové řešení dokonce předvídá a přiznává mu přednost, protože ve svém článku 94 odst. 1 CISG⁷⁰ dovoluje, aby státy se stejnou nebo podobnou právní úpravou přijaly výhradu. Výhradu, která směřuje k tomu, že se CISG

---

⁷⁰ Znění čl. 94 odst. 1 CISG - „Dva nebo více smluvních států, které mají tutéž nebo velmi podobnou právní úpravu věci, na kterou se vztahuje tato Úmluva, mohou kdykoli prohlásit, že se Úmluva nebude vztahovat na smlouvy o koupi nebo jejich uzavírání mezi stranami, jež mají místo podnikání na území těchto států. Taková prohlášení mohou být učiněna společně nebo vzájemnými jednostrannými prohlášeními.“

nepoužije v případě, že státy mají tutéž nebo velmi podobnou úpravu kupní smlouvy.⁷¹ Zásadní však je, že CISG předpokládá učinění výhrady i v budoucnu⁷² a tím výslovně CISG upřednostňuje sjednocení vnitrostátních právních úprav kupní smlouvy. Této výhrady prozatím využili severské státy Evropy. Inspirací pro úspěšnou a celosvětově uznávanou unifikaci může být úprava směnek a šeků, jejichž úprava je jednotná v euroasijské části světa.⁷³ V českém právním řádu toho je odrazem z. č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový přijatý na základě Ženevských úmluv.⁷⁴

3.7 Soudní vliv

Posledním příkladem prolínání CISG do českého soukromého práva je odraz v soudních rozhodnutích českých soudů. Do soukromého práva jsem v úvodní kapitole zahrnul i judikaturu soudů, protože mají značný vliv na dotváření práva. V České republice se CISG zabývají obecné soudy, které rozhodují spory mezi stranami, které uzavřely mezinárodní kupní smlouvu.⁷⁵ Samotných rozhodnutí, které jsou dostupné, není mnoho a toho si všímá i Trávníčková.⁷⁶ Dochází k počtu 11 rozhodnutí Nejvyššího soudu a k 27 rozhodnutí nižších soudů. Pro nedostatek rozhodnutí nelze přinést komplexní rozbor, jak se staví české soudy k jednotlivým článkům. Ovšem i takový počet rozhodnutí je z hlediska mé práce dostačující, neboť se zaměřím pouze na základní otázky spojené s aplikací CISG.

V předchozích kapitolách jsem uvedl, že CISG je přímo použitelná a aplikuje se bez ohledu na vnitrostátní právo. K tomu samému došel i Vrchní soud v Praze ve své judikatuře, který v rozhodnutí 8 Cmo 254/2002, uvedl následující: „Pro vztah účastníků smlouvy o koupi zboží, kteří mají místo podnikání v různých státech, jež jsou smluvními stranami Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, se před právem těchto států použijí ustanovení této Úmluvy, ledaže účastníci její použití dohodou vyloučili.“⁷⁷ Z takového odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že jediný způsob, jak strany

---

⁷¹ *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 2nd (English) ed. Oxford; New York: Oxford University Press, 2005. lxxxii, str. 929. ISBN 9780199275182. - „Důvodem výhrady je umožnit státům, které mají z velké části stejnou právní úpravu kupní smlouvy, aby vyloučily aplikaci CISG při obchodním styku mezi sebou. Pouze v takovém případě bylo možné přesvědčit Skandinávské země k aplikaci CISG ve styku s jinými zeměmi.“

⁷² Slovy CISG „kdykoliv“.

⁷³ KOVARÍK, Zdeněk. *Směnka a šek v České republice*, 5. vydání. Praha: 2006. s. 5 - 7.

⁷⁴ Úmluva o jednotném směnečném zákoně, Úmluva o jednotném šekovém zákoně, Úmluva o kolici směnečných zákonů, Úmluva o směnečných poplatcích.

⁷⁵ Záměrně pomíjím rozhodčí soudy a jiné instituce, kterým stát může přiznávat určité formální následky, jako je vykonatelnost.

⁷⁶ Ve svém příspěvku pro sborník ROZEHNALOVÁ, DRLIČKOVÁ: *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží...*, s. 45.

⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze, ze dne 5. listopadu 2002, sp. zn. 8 Cmo 254/2002

smlouvy mohou vyloučit použití CISG, je prostřednictvím dohody stran smlouvy o vyloučení aplikace CISG.⁷⁸

Jeden z dalších příkladů vedle vyloučení použití CISG stranami smlouvy, kdy soudy neaplikují úpravu CISG, je případ výhrad učiněných státy. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí 23 Cdo 1308/2011, [Výběr NS 6229/2013] uvedl následující: „Za situace, kdy Čínská lidová republika učinila výhradu k čl. 11 Vídeňské úmluvy, nelze formu ujednání účastníků posuzovat podle tohoto článku Vídeňské úmluvy a je třeba aplikovat podle zásad mezinárodního práva soukromého kolizní úpravu zákona č. 97/1967 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, a podle § 4 ve spojení s § 10 pro posouzení formy aplikovat čínské právo.“ Soud dále konstatoval, že se CISG nevztahuje na platnost smlouvy, a je proto nutné nalézt rozhodné právo na základě pravidel mezinárodního práva soukromého. Z rozhodnutí je patrný důraz na kolizní metodu.⁷⁹

Postup v případě, že strany nevyloučí použití úpravy CISG je v judikatuře zastáván takto: „Zásadně platí, že neprovedou-li účastníci soukromoprávního vztahu s mezinárodním prvkem z různých důvodů volbu práva, neznamená to, že nedošlo mezi nimi ke vzniku právního vztahu. Dohoda o rozhodném právu totiž není podstatnou náležitostí žádné závazkové smlouvy, bez které by nedošlo k uzavření příslušné smlouvy. Práva a povinnosti účastníků se řídí ustanoveními smlouvy. Rozhodným právem může být soubor přímých norem, které mají vždy přednost před normami kolizními. Takovýmto souborem v oblasti kupní smlouvy je Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. 4. 1980, již je Česká republika vázána od 1. 4. 1991 (a Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží ze dne 14. 6. 1974). V případě, že v dané oblasti žádný soubor přímých norem neexistuje nebo se na daný vztah nedá aplikovat, přichází v úvahu vyhledávání rozhodného práva na základě kolizních norem.“⁸⁰ Jedná se o aplikační přednost CISG, jakožto přímé normy.

Z výše uvedených rozhodnutí vyplývá, že české obecné soudy vnímají úpravu CISG a propůjčují jí přednostní aplikaci před českým vnitrostátním právem. Z judikatury českých

---

⁷⁸ Podobný závěr Nejvyšší soud, 29 Odo 1206/2003, [C 3519] - „Jestliže smlouva, ze které žalobce dovozuje existenci žalobou uplatněného nároku (na zaplacení ceny dodaného zboží), byla uzavřena mezi smluvními stranami majícími místo podnikání v různých státech (žalobce ve Spolkové republice Německo a žalovaná v České republice), a obsahem této smlouvy byl závazek žalobce dodat žalované zboží v dohodnutém množství za sjednanou cenu, pak jde o smlouvu o mezinárodní koupi zboží ve smyslu Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, když oba výše uvedené státy jsou smluvními stranami této úmluvy.“

⁷⁹ K důležitosti kolizních norem a vnitrostátních norem jsem se podrobněji vyjadřoval v souvislosti s vnějšími mezer.

⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 2. května 2012, sp. zn. 20 Cdo 3207/2011

soudů je také znatelný důraz na kolizní normy, které soudy uplatňují v případě vyloučení aplikace CISG nebo mezer úpravy CISG. Obecné soudy však v České republice aplikují CISG přednostně a jsou s její úpravou seznámeny. Z uvedeného závěru vyplývá pro strany jistota, že české soudy budou posuzovat mezinárodní kupní smlouvu dle CISG a zároveň připouštějí vyloučení aplikace CISG. Na základě aplikace CISG českými soudy a výše uvedeným pravidlům interpretace docházím k závěru, že CISG proniká i skrze soudní judikaturu do českého soukromého práva.

4. Srovnání právních úprav CISG a NOZ

Ve druhé a třetí části práce jsem se zabýval vlivem CISG z teoretického hlediska, kdy jsem hledal cesty, jakými CISG proniká do českého soukromého práva. Čtvrtá část má ambici na konkrétních příkladech prokázat skutečný vliv CISG na české soukromé právo. Praktické příklady navazují na kapitolu 3.2 CISG v českém soukromém právu a odpovídají na otázku, která byla ke konci kapitoly položena, zda CISG je v českém soukromém právu zastoupena i jinak, než uvedenými právními předpisy. Skutečnost, zda se zákonodárce opravdu při přijímání úpravy NOZ inspiroval v CISG, bude prokázána na základě úpravy procesu kontraktace a následků porušení smlouvy. Není možné se zabývat celou úpravou CISG, a proto jsou vyčleněna určitá témata, která postačují k vytvoření konkrétní představy. Záměrně jsem z českého soukromého práva vybral NOZ, který je obecným kodexem upravujícím soukromé právo.

Při srovnání právních úprav CISG a NOZ budu poukazovat na to, co by měly strany při kontraktaci mezinárodní kupní smlouvy zvážit. Výklad čtvrté části začínám kapitolou zabývající se porovnáním systematiky NOZ a CISG.

4.1 Systematika CISG a NOZ

Při výkladu o srovnání úprav CISG a NOZ je vhodné začít systematikou členění obou zkoumaných úprav, protože předchází samotnému nahlédnutí na jednotlivé články či paragrafy. Zákonodárce skrze systematiku rozčleňuje danou právní normu a napomáhá ke správnému výkladu. CISG je rozdělena na čtyři části, které dohromady obsahují 101 článků, bez povšimnutí by neměla zůstat ani preambule, kde jsou stanoveny cíle⁸¹ a základní zásady, na kterých CISG stojí. Co se týče zaměření jednotlivých částí CISG, jsou rozděleny takto: Část I Předmět úpravy a obecná ustanovení, Část II Uzavírání smlouvy, Část III Koupě zboží, Část IV Závěrečná ustanovení. Při zjednodušení se samotnou kupní smlouvou zabývají především části II a III, kde je upraven proces kontraktace a jednotlivá práva a povinnosti stran. Zatímco část I a IV se zabývají spíše samotnou CISG, kdy stanoví její působnost, pravidla interpretace, možnost výhrad a podobně.

Systematika NOZ je nepoměrně obsáhlejší, protože se jedná o obecný zákoník soukromého práva, který je rozdělen na pět částí, které jsou dále děleny a dohromady obsahují 3081 paragrafů. Pro srovnání je vhodná část čtvrtá NOZ upravující relativní majetková práva.

---

⁸¹ Cílem je odstranění právních překážek v mezinárodním obchodě a podpora rozvoje mezinárodního obchodu.

Část čtvrtá NOZ je dále dělena na dvě hlavy, z nichž Hlava I obsahuje Všeobecná ustanovení o závazcích a Hlava II Závazky z právních jednání. V Hlavě II lze najít úpravu kupní smlouvy v Dílu 1 Převedení věci do vlastnictví jiného, který je dále dělen a v Oddílu 2 je upravena Koupě, což odpovídá §§2079 - 2183. Úprava koupě v NOZ je širší než úprava v CISG,⁸² a proto je třeba připomenout, že ne všechna ustanovení §§1721 - 2054 a 2079 - 2084 NOZ mohou nalézt odraz v CISG.

Zaměřím se na část II CISG, která ve velké míře odpovídá části čtvrté Hlavě I NOZ a Část III CISG, která nalézá odraz v části čtvrté Hlavě II, Dílu 1, Oddíl 2 NOZ. Částem I a IV CISG jsem se podrobněji věnoval v předchozím textu této práce. Z rychlého srovnání systematiky lze usoudit, že oba právní předpisy upravují kupní smlouvu prostřednictvím obecné části a zvláštní části. V následujícím textu budu za obecnou část považovat články 14 - 24 CISG a tomu odpovídající ustanovení v NOZ. Podotýkám, že všeobecná ustanovení o závazcích v NOZ dopadají na všechny smluvní typy a nejen na kupní smlouvu. V případě, že se potvrdí teze o podobnosti CISG a NOZ, tak se jedná o důkaz kvality a univerzality úpravy CISG.

Z důvodu výše uvedených se věnuji obecné části CISG, která upravuje kontraktaci. Ze zvláštní části následkům porušení smlouvy. Následky porušení smlouvy jsou institutem, který je z velké části citlivým tématem stran smlouvy a je vhodné provést analýzu, jakým způsobem jednotlivé úpravy k následkům porušení smlouvy přistupují. Co se týče vzájemných práv a povinností, strany je zpravidla samy určují v kupních smlouvách. Nevznikají mezi nimi potíže v rámci právních úprav, ale ohledně práv a povinností konkrétně upravených v mezinárodní kupní smlouvě. Na základě toho pojednání o právech a povinnostech stran záměrně pomímám. Ve svém výkladu vynechám úpravu týkající se vlastnického práva⁸³ a jiných institutů, které jsou z úpravy CISG vyloučeny.

Vše řadím dle systematiky a posloupnosti CISG, protože takové řazení odpovídá rozsahu a cíli této práce. Opačný způsob řazení dle NOZ nemůže být použit, protože NOZ je mnohem obsáhlejší a řeší danou problematiku v rámci rozdílných institutů.

---

⁸² K tomu viz kapitola 3.6.

⁸³ NOZ vlastnické právo a jeho přechod upravuje především v části třetí, kde jsou upravena absolutní majetková práva.

4.2 Obecná část

Právní úprava uzavírání smluv (proces kontraktace) bývá považována za kogentní právní úpravu⁸⁴ z pohledu českého vnitrostátního práva.⁸⁵ Kogentnost vnitrostátní úpravy má za následek, že v případě vyloučení aplikace CISG, již není k dispozici prostor k úpravě procesu kontraktace stranami smlouvy. Strany mohou úpravu kontraktace upravit prostřednictvím široké dispozitivnosti CISG. Dalším důvodem pro bližší zkoumání kontraktace je, že v českém soukromém právu došlo ke změně způsobu kontraktace.⁸⁶ Samotný výklad o kontraktaci je rozdělen na podkapitoly o návrhu na uzavření smlouvy, přijetí a shrnutí.

4.2.1 Návrh na uzavření smlouvy

Každou smlouvu je třeba považovat za střet vůlí stran, který vede k dobrovolnému nabytí určitého souboru práv a povinností. A právě způsobem, jakým strany projevují svoji vůli, se zabývá právní úprava návrhu a přijetí smlouvy (kontraktace). V této podkapitole se budu zabývat návrhem na uzavření smlouvy (nabídkou), který je prvotním odrazem vůle jedné ze stran budoucí smlouvy. Nabídka je v rámci CISG upravena v člancích 14 - 17 CISG, kterým přibližně odpovídají ustanovení §§1731 - 1739 NOZ.

Srovnání právních úprav uvedu vymezením pojmu nabídky, kterou lze najít v článku 14 CISG.⁸⁷ V uvedeném článku jsou upraveny náležitosti nabídky, kterými jsou projev vůle a určitost nabídky.⁸⁸ Projev vůle znamená, že nabídkou se nabízející cítí být vázán v případě přijetí.⁸⁹ Určitost nabídky se projevuje v dvojí rovině, a to určitost co do adresátů nabídky a určitost co do obsahu nabídky. Určitost adresátů nabídky znamená, že nabídka musí

---

⁸⁴ HULMÁK, Milan. Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, 2012, č. 1, s. 25. - „Právní úprava v občanském zákoníku je vnímána z velké části jako kogentní.“

⁸⁵ Z pohledu NOZ lze kogentní normy od dispozitivních rozlišit na základě testu kogentnosti, který má obecnou platnost. K tomu více MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku, *Právní rozhledy*. 2013, č. 7, s. 253.

⁸⁶ HULMÁK: *Uzavírání smluv podle nového občanského...*, s. 26. - „Do roku 2014 se jednalo o třístupňovou kontraktaci. Zatímco v občanském zákoníku se nachází úprava smluv včetně jejich uzavření v obecné části, v hlavě o právních úkonech, obchodní zákoník už s ohledem na svou působnost zahrnul některá ustanovení o uzavírání smluv do obecné úpravy obchodních závazkových vztahů.“

⁸⁷ Znění článku 14 odst. 1, 2 CISG - „(1) Návrh na uzavření smlouvy určený jedné nebo několika určitým osobám je nabídkou, jestliže je dostatečně určitý a projevuje vůli navrhovatele, aby byl zavázán v případě přijetí. Návrh je dostatečně určitý, je-li v něm označeno zboží, a jestliže výslovně nebo nepřímou stanoví množství a kupní cenu zboží nebo obsahuje ustanovení umožňující jejich určení.

(2) Návrh, který není určen jedné nebo několika určitým osobám, se pokládá pouze za výzvu k podávání nabídek, ledaže osoba činící návrh jasně uvede opak.“

⁸⁸ Rozeňmalová rozeznává následující podmínky: Návrh je určen a) jedné nebo několika určitým osobám, b) návrh je dostatečně určitý, c) projev vůle navrhovatele být vázán, d) kupní cena (možnost výhrady dle čl. 92)

⁸⁹ Vyloučení nabídek učiněných v žertu atd. Více v ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Mezinárodní právo obchodní. Část 1, Mezinárodní obchodní transakce*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1994. 163 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně; č. 121. ISBN 8021010525.

směřovat vůči konkrétní osobě (budoucí druhé straně smlouvy), v případě CISG vůči jinému podnikateli s místem podnikání mimo daný stát. CISG však připouští i návrh bez určení adresáta, a to v článku 14 odst. 2 CISG, kdy z takové nabídky činí výzvu k podávání nabídek, ledaže je uveden opak.

Určitosti obsahu se CISG podrobněji věnuje v dalších člancích a určuje minimální kritéria pro určení obsahu nabídky. Návrh je určitý, pokud je v něm označeno zboží, množství a kupní cena.⁹⁰ Je nutné poznamenat, že výčet není konečný. I autoři komentáře k CISG si toho všímají, kdy konstatují: „Článek 14 odst. 1, druhá věta, stanoví, že zboží, jeho kvalita a cena jsou podstatnými náležitostmi. Nicméně k tomu mohou přistoupit další podmínky např. čas a místo doručení, způsob zabalení, které mohou být shledány jako „essentialia negotii“ v určitých případech“⁹¹ Ovšem je nutno dodat, že další náležitosti obsahu smlouvy vždy vycházejí z daného případu a CISG správně upravuje pouze základní náležitosti každé mezinárodní kupní smlouvy. Tedy náležitosti, které budou bez ohledu na konkrétní případ kontraktace přítomny v mezinárodní kupní smlouvě.

Podstatné náležitosti smlouvy dle NOZ upravuje §1731NOZ,⁹² který výslovně jmenuje úmysl uzavřít smlouvu, adresnost a určitost obsahu. Kdy adresnost je pojata velmi široce, protože nabídka nemusí směřovat vůči konkrétní osobě.⁹³ Určitost návrhu je stanovena obecně v §1732 NOZ, kdy je právní jednání nabídkou, „pokud obsahuje podstatné náležitosti smlouvy, tak aby smlouva mohla být uzavřena jeho jednoduchým a nepodmíněným přijetím...“. Znění reaguje na to, že nelze obecně stanovit všechny podmínky nabídky, ale je třeba vždy respektovat uvedení podstatných náležitostí daného smluvního typu. NOZ postrádá demonstrativní uvedení podstatných náležitostí jako v případě CISG. To vysvětluje systematika NOZ, protože kontraktace v NOZ je upravena obecně pro všechny typy smluv a bylo by složité vyjmenovat podstatné náležitosti, jak to činí CISG. Ovšem v případě kupních smluv je možné vycházet z úpravy CISG a využít výše uvedeného článku 14 CISG.

NOZ upravuje stejně jako CISG případ neadresovaného projevu vůle, který se stává výzvou k podávání nabídek dle §1733 NOZ. Dále v rámci CISG je upravena doba, určující kdy nabídka počíná působit vůči adresátovi a tím je okamžik, kdy nabídka dojde osobě, které je určena. Tedy doručením nabídky do sféry vlivu adresáta, což odpovídá i úpravě NOZ.

---

⁹⁰ Kdy množství může být stanoveno i nepřímou a kupní cena může být nahrazena ustanovením umožňujícím stanovení kupní ceny.

⁹¹ Přeloženo z WILL, Michael. *Bianca & Bonell Commentary on the International Sales Law*, Fred B Rothman & Co 1987, s. 886.

⁹² Znění ustanovení §1731 NOZ - „Z návrhu na uzavření smlouvy (dále jen „nabídka“) musí být zřejmé, že ten, kdo jej činí, má úmysl uzavřít určitou smlouvu s osobou, vůči níž nabídku činí.“

⁹³ DZ NOZ, s. 709.

Článek 15 CISG se zabývá zrušením a odvolatelností nabídky. Úprava zrušení a odvolatelnosti je do značné míry podobná NOZ a nelze vysledovat markantní rozdíly. Konečně zánik nabídky upravený v článku 17 CISG a v ustanovení §1739 NOZ, které se shodují, že nabídka zaniká jejím odmítnutím ze strany adresáta. CISG zánik pojí s odmítnutím, které dojde navrhovateli a NOZ stanoví účinky zrušení s účinností odmítnutí. NOZ určuje i další pravidla, která doplňují ustanovení o nabídce např. zakotvení fixní nabídky v §1739 odst. 2 NOZ, stanovení dob k přijetí nabídky v §1734 NOZ a jiné.

Srovnání ukázalo, že CISG a NOZ v případě úpravy nabídky jsou ve značné shodě. Také bylo upozorněno na to, že NOZ upravuje některé instituty navíc. V další podkapitole se zaměřím na úpravu přijetí nabídky, která je druhou podmínkou ke vzniku smlouvy a určuje, zda smlouva vznikne, nebo se nabídka částečně změní, či dokonce původní nabídka zanikne.

4.2.2 Přijetí

Pokud nabídka splňuje výše uvedené náležitosti, následuje přijetí nabídky. Přijetí nabídky je reakcí druhé strany smlouvy, která vyjadřuje svůj souhlas či nesouhlas s nabídkou. Při nesouhlasu nabídku odmítne, vyzve k podání jiné nabídky nebo podá vlastní nabídku a postavení stran se vymění. Přijetí upravují články 18 - 22 CISG. V článku 18 odst. 1 CISG se nachází obecná úprava přijetí, která má mít podobu jednostranného prohlášení nebo jiného jednání osoby, vůči níž směřovala nabídka. Akceptaci je možné provést aktivním prohlášením nebo jiným jednáním, které může spočívat v 1) jednání podobnému prohlášení,⁹⁴ 2) změně stran dle článku 19 CISG, 3) mlčení,⁹⁵ 4) křížové nabídky. Akceptace musí být vyjádřením souhlasu s nabídkou a musí dojít navrhovateli.

Přijetí je účinné okamžikem dojití souhlasu s nabídkou navrhovateli. Souhlas však musí být proveden do určitého okamžiku (v NOZ §1734 v rámci úpravy nabídky). Jedná se o ochranu obchodního styku, protože není možné, aby nabídka platila neomezeně dlouho. V článku 18 odst. 2 CISG jsou stanoveny doby, které ohraničují účinnost přijetí. Nejdříve je třeba přihlídnout k době, která byla určena v nabídce a není-li doba určena, jedná se o rozumnou dobu⁹⁶ s přihlédnutím k okolnostem obchodu a rychlosti sdělovacích prostředků. K

---

⁹⁴ Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG). 2nd (English) ed. Oxford; New York: Oxford University Press, 2005. lxxxii, 1149 s. ISBN 9780199275182. - Překlad: „Příklady takového prohlášení jsou odeslání zboží - a to i částečné odeslání - zabalení zboží příjemcem objednávky, srozumění se zpracováním zboží kupujícím, zaplacení, otevření akreditivu na určitou cenu...“

⁹⁵ S vědomím, že samotné mlčení nebo nečinnost není přijetím.

⁹⁶ V ROZEHNALOVÁ: *Mezinárodní právo obchodní...*, s. 20. Autorka uvádí tři pohledy, jak posuzovat rozumnost 1) doba cesty oferty, 2) doba cesty odpovědi, 3) překlenovací doba, která závisí od rozsahu, předmětu a druhu obchodu, stability trhu či nutnosti dalších konzultací.

tomu výslovně CISG dodává, že ústní nabídka musí být přijata ihned, ledaže z okolností vyplývá něco jiného.

Lhůty uvedené v nabídce upravuje CISG v článku 20 odst. 1 CISG, kde je počátek běhu lhůty závislý na způsobu sdělení nabídky. Pokud se jedná o nabídku, která umožňuje okamžité sdělení, tak lhůta počíná běžet sdělením nabídky. V ostatních případech se jedná o okamžik, kdy byla nabídka odeslána nebo datum uvedené v dopise či obálce. Dále článek 20 odst. 2 CISG upravuje pro mezinárodní obchod důležité pravidlo ohledně státních svátků a dnů pracovního klidu. V případě, že poslední den lhůty připadá na státní svátek či den pracovního klidu, prodlužuje se lhůta do prvního následujícího pracovního dne. Taková úprava odpovídá spíše procesním předpisům než hmotněprávní úpravě soukromého práva, ale v mezinárodním obchodě je takové pravidlo na místě, protože zvyšuje jistotu stran při mezinárodním obchodním styku.

Pro srovnání úpravu přijetí lze nalézt v ustanoveních §§1740 - 1745 NOZ. Úprava je podobná s úpravou v CISG s výjimkou, že lhůty pro přijetí a pravidla odeslání jsou uvedeny v rámci úpravy nabídky. Další rozdíl mezi úpravou CISG a NOZ lze nalézt v úpravě lhůt pro přijetí, kde se nepřihlíží k tomu, zda poslední den lhůty k přijetí připadá na svátek či den pracovního volna. V NOZ je dále upraveno zrušení přijetí v §1742 NOZ, kdy CISG upravuje zpětvzetí přijetí v článku 22 CISG. Jedná se však pouze o jiné názvosloví podobného institutu. Úprava NOZ dovoluje zrušit přijetí, dojde-li zrušení návrhovateli společně s přijetím, zatímco CISG tuto dobu rozděluje na okamžik před dojitím přijetí druhé straně nebo v okamžiku, kdy by nastaly účinky přijetí. Oba právní předpisy shodně upravují pozdní přijetí nabídky, kdy §1743 odst. 1 NOZ rozšiřuje možnost pozdního přijetí tím, že pozdní přijetí nabídky má účinky včasného přijetí, pokud se návrhovatel začne chovat ve shodě s nabídkou. CISG možnost faktického přijetí blíže neupravuje.

Posledním institutem, který obě úpravy shodně upravují je modifikované přijetí. Jedná se o změnu oproti dosavadní právní úpravě, kdy SOZ považoval jakoukoliv změnu nabídky v přijetí za novou nabídku. V CISG je modifikované přijetí upraveno v článku 19 CISG a v NOZ takovou situaci upravuje v §1741 odst. 2, 3 NOZ. Nejdříve je upravena domněnka, že projev vůle, který obsahuje dodatky, výhrady, omezení nebo jiné změny je odmítnutím nabídky a považuje se za novou nabídku. §1741 odst. 2 NOZ toto pravidlo upřesňuje a zachovává účinky přijetí v případě, že odpověď vymezuje obsah návržení smlouvy jinými slovy. Předcházející je dále doplněno o ustanovení §1740 odst. 3 NOZ (stejně tak článek 19 odst. 2 CISG), kde je zaneseno pravidlo, že pokud dodatky nebo odchylky podstatně nemění podmínky nabídky, jsou účinky přijetí zachovány. Návrhovatel však může bez zbytečného

odkladu takové přijetí odmítnout. Článek 19 odst. 3 CISG navíc obsahuje demonstrativní výčet podstatných změn nabídky.⁹⁷

NOZ neuvádí, co lze považovat za podstatnou změnu nabídky a toho si všímá i Milan Hulmák, který konstatuje: „Při zkoumání, které změny jsou významné a které méně, lze podpůrně vyjít z článku 19 CISG, kde jsou jako podstatné změny zmíněny dodatky nebo odchylky, které se týkají zejména kupní ceny, placení, jakosti a množství zboží, místa a doby dodání, rozsahu odpovědnosti jedné strany vůči druhé straně nebo řešení sporů. Jako nepodstatná změna bylo posouzeno např. rozšíření cenové doložky i na případy poklesu cen a nejenom vzestupu, jak bylo navrženo. Naopak za podstatnou změnu, a tedy protinávrh bylo shledáno zkrácení lhůty splatnosti ze čtyř na dva a půl měsíce, či rozhodčí doložka.“⁹⁸

Článek 19 CISG se užije v případě modifikovaného přijetí a nepřímo pro možné dotváření českého soukromého práva. Je možné uzavřít, že právní úprava je podobná, ale v úpravě CISG se více projevuje její mezinárodní účel. Dále CISG a NOZ se odlišují v systematické úpravě, kde mnohé v rámci úpravy přijetí v CISG je v NOZ upraveno v rámci nabídky. V následující podkapitole shrnu rozdíl úprav kontraktace v NOZ a CISG.

4.2.3 Shrnutí úpravy nabídky a přijetí

Pro doplnění předchozích kapitol a završení výkladu o nabídce a přijetí uvedu článek 23 CISG a §1745 NOZ, které upravují již samotný vznik smlouvy. Oba právní předpisy shodně stanoví okamžik uzavření smlouvy účinností přijaté nabídky. Z úpravy vzniku smlouvy a uvedeného srovnání úprav nabídky a přijetí je patrné, že úprava v CISG a NOZ je srovnatelná. Podobnost je však záměrem, kterou dokazuje i důvodová zpráva k NOZ, protože výslovně u ustanovení §1740⁹⁹ a §1741¹⁰⁰ NOZ se hlásí k inspiraci od CISG. Důvodu podobnosti zkoumaných úprav si všímá Hulmák: „Úprava uzavírání smluv, jak je obsažena v §43a a násl. SOZ, byla vložena do občanského zákoníku pod zjevnou inspirací úpravy ve Vídeňské úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Právní úprava uzavírání smlouvy má proto obecně akceptovanou podobu. Na jejích základních principech není třeba nic měnit.“¹⁰¹

Přijetím NOZ došlo k několika změnám ve způsobu kontraktace oproti předchozí úpravě. Za hlavní změnu považuji, že NOZ zavedl nový způsob kontraktace, který lépe

⁹⁷ Jedná se o kupní cenu, placení, jakosti a množství zboží, místa a doby dodání, rozsahu odpovědnosti jedné strany vůči druhé straně nebo řešení sporů, se považují za podstatnou změnu podmínky nabídky.

⁹⁸ HULMÁK: *Uzavírání smluv podle nového...*, s. 25.

⁹⁹ DZ NOZ, s. 711-712.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 712.

¹⁰¹ HULMÁK: *Uzavírání smluv podle...*, s. 25 an.

odpovídá obchodní praxi svojí jednoduchostí. NOZ tím ponechal více volnosti na stranách smlouvy a na praxi zavedené mezi stranami a opustil požadavek na absolutní shodu návrhu a přijetí. Dále NOZ převzal terminologii CISG a zavedl termín podstatné náležitosti smlouvy, u kterého je možné se inspirovat dlouhodobou aplikací CISG a v případě kupní smlouvy demonstrativním výčtem podstatných náležitostí.

Předešlé ukázalo, že vliv CISG na české soukromé právo je v případě úpravy kontraktace více než značný. NOZ upravuje kontraktaci podrobněji, ale v rámci shodné působnosti s CISG přebírá z velké části právě znění CISG. Z toho plynou následky pro aplikační praxi, kdy soudy mohou díky podobnosti úprav čerpat z rozhodnutí týkající se CISG na celém světě a naopak, ale vždy s přihlédnutím ke konkrétní situaci, kdy strany mohly výklad dle CISG vyloučit.

Na začátku jsem konstatoval, že srovnání úprav kontraktace umocňuje kogentní úprava. Na druhou stranu kogentních ustanovení v NOZ není mnoho a důležitější je shodná úprava dle NOZ a CISG. Pro strany je výhodnější posuzování z hlediska CISG, protože konkrétně dopadá na mezinárodní obchod a musí být v souladu s mezinárodním obchodem vykládána. Závěr směřuje k tomu, že strany by se měly spíše zaměřit na zhodnocení, zda jim úprava CISG vyhovuje a případně ji přizpůsobit svým požadavkům s omezením článku 6 CISG, než se zabývat otázkou zvolení české úpravy namísto CISG. Zvolení úpravy NOZ totiž nepřináší výrazné odlišnosti a stranám je v rámci CISG ponechán široký prostor pro vlastní úpravu. Je-li možné uvažovat v podobném duchu i v případě úpravy následků porušení smlouvy se zabývám v následující kapitole.

4.3 Následky porušení smlouvy

Ze zvláštní části právní úpravy kupní smlouvy se věnuji úpravě následků porušení smlouvy, kterou obsahuje část III CISG. Konkrétně se jedná o práva kupujícího a prodávajícího v případě, že druhá ze stran poruší smlouvu. Kladu důraz na článek 25 CISG upravující podstatné porušení smlouvy. Porozumění pojmu podstatného porušení smlouvy je důležité s ohledem na skutečnost, že obě právní úpravy pojí s podstatným porušením určité následky. Omezím se na práva z vad a nikoliv na náhradu škody, která je v CISG i v NOZ řešena v rámci samostatné úpravy.¹⁰² Přednost právům z vad dávám z důvodu, že ve většině případů jsou uplatňována dříve než nároky z náhrady škody. Hlavně však práva z vad směřují

---

¹⁰² Systematicky je náhrada škody v obou předpisech řazena mimo práva a povinnosti kupujícího či prodávajícího.

k zachování smlouvy a nikoliv jen k náhradě vzniknuvší škody, která není u jakékoliv kontraktace vítána.

4.3.1 Podstatné porušení smlouvy

Podstatné porušení smlouvy je pro CISG a NOZ klíčovým prvkem, protože s ním obě úpravy spojují právní následky.¹⁰³ Institut podstatného porušení smlouvy slouží k rozdělení mezi „běžnými“ následky, jako jsou náhrada škody či snížení kupní smlouvy a „výjimečnými“ následky, jako je ukončení smlouvy (odstoupení).¹⁰⁴ Podstatné porušení smlouvy se tím dostává do pozice, kdy správné podřazení je předpokladem k výběru následku porušení smlouvy.

Úprava podstatného porušení smlouvy se nachází v článku 25 CISG, kde se za podstatné porušení smlouvy považuje následující: „... jestliže způsobuje takovou újmu druhé straně, že ji ve značné míře zbavuje toho, co tato strana je oprávněna očekávat podle smlouvy, ledaže strana porušující smlouvu nepředvíдалa takové důsledky a ani rozumná osoba v tomtéž postavení by je nepředvíдалa za týchž okolností.“ Definice podstatného porušení smlouvy je v CISG vyjádřena poměrně obecně a obsáhle, protože je potřeba splnit několik podmínek. Důvodu takové úpravy si všímá Jana Herbočzková, která tvrdí, že CISG musela vyvážit práva a povinnosti věřitele a dlužníka, aby nedocházelo k nadměrnému zvýhodnění jedné ze stran.¹⁰⁵ CISG tím rozlišuje podstatné porušení smlouvy (výjimečné) a nepodstatné porušení smlouvy (běžné).

Podstatné porušení povinnosti vyžaduje značnou újmu na oprávněném očekávání strany, která je porušením povinnosti dotčena. Z pojmu „značná újma“ vyplývá, že se nejedná o jakýkoliv zásah, ale musí jít o intenzivní zásah do práv plynoucích ze smlouvy. Díky značné intenzitě je možné řešit nepodstatné porušení smlouvy mírnějšími prostředky jako je především sleva z kupní ceny. Oproti způsobené újmě vyvstává požadavek, aby byla zohledněna situace strany, která porušila danou povinnost. Takové zohlednění se zakládá na důvodu, že porušující strana má možnost liberace v případě, že strana porušující smlouvu nepředvíдалa takové důsledky, a ani jiná rozumná osoba v tomtéž postavení by je nepředvíдалa za týchž okolností. To vede strany ke sdělení svých očekávání již v procesu kontraktace, aby v případě porušení smlouvy bylo nesporné, že druhá strana mohla či měla předvídat značnou újmu pro případ porušení smlouvy.

---

¹⁰³ např. články 46 odst. 2), 51 odst. 2), 70, 72 odst. 1) CISG

¹⁰⁴ HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*, 2009, č. 14, s. 504.

¹⁰⁵ HERBOCZKOVÁ: *Podstatné porušení smlouvy...*, s. 504.

Vymezení pojmu „*podstatné porušení*“ je důležité i v českém soukromém právu, již ObchZ ve svém §436 používal institutu podstatného porušení smlouvy. Současný NOZ pojí s podstatným porušením smlouvy následky porušení vad především v ustanovení §2106 an. NOZ.¹⁰⁶ Stejně jako CISG prostřednictvím pojmu podstatného porušení rozlišuje intenzitu porušení smlouvy, a to skrze měřítko podstatnosti či nepodstatnosti.¹⁰⁷ Samotné podstatné porušení smlouvy je upraveno v rámci odstoupení od smlouvy, kde je podstatné porušení definováno v §2002 odst. 1 NOZ takto: „Podstatné je takové porušení povinnosti, o němž strana porušující smlouvu již při uzavření smlouvy věděla nebo musela vědět, že by druhá strana smlouvu neuzavřela, pokud by toto porušení předvídala; v ostatních případech se má za to, že porušení podstatné není.“

Institut podstatného porušení smlouvy v NOZ je nepochybně inspirován CISG, protože se přenesl z úpravy obchodního zákoníku, který vycházel ze znění CISG.¹⁰⁸ Ovšem zásadním rozdílem mezi úpravou CISG a NOZ je samotné vymezení, co lze považovat za podstatné porušení. NOZ intenzitu porušení posuzuje na základě uvážení, jestli by druhá strana smlouvu uzavřela či nikoliv. Jedná se o zásadní změnu textu CISG, protože je kladen důraz na vůli¹⁰⁹ a nikoliv na samotnou smlouvu a její porušení. Důvod odlišného pojetí podstatného porušení smlouvy není znám,¹¹⁰ ale domnívám se, že jistou inspiraci NOZ a ObchZ našly v jiných mezinárodních úpravách kupní smlouvy, jako jsou zásady UNIDROIT a PECL.¹¹¹ Moje domněnka je založena na tom, že NOZ stejně jako UNIDROIT a PECL výslovně nepoužívá v definici kvalifikaci újmy, jako je tomu v případě vážné újmy u CISG.¹¹²

Obě srovnávané úpravy shodně zdůrazňují očekávání poškozené strany, kdy v rámci úpravy CISG musí dojít k újmě, která ve značné míře zbavuje oprávněného očekávání plnění smlouvy. V případě NOZ vědomost o tom, že by poškozená strana smlouvu neuzavřela za podmínek, které vznikly porušením smlouvy. Právě v očekávání poškozené strany je

---

¹⁰⁶ Kriterium podstatnosti se však v NOZ objevují i na jiných místech, avšak zpravidla bez bližšího rozvedení pojmu.

¹⁰⁷ TICHÝ, Luboš, PIPKOVÁ, Petra Joanna, BALARIN, Jiří. *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s 167 - 184. - „Zákonodárce rozlišuje dva režimy nároků z odpovědnosti za vady a jejich uplatnění, podle míry porušení smlouvy prodávajícím. Míra porušení, a tedy okolnost, zda je vadné plnění podstatným či nepodstatným porušením smlouvy, je důvodem pro dvojí odlišnou úpravu“

¹⁰⁸ K tomu viz znění §345 odst. 2 ObchZ nebo DZ NOZ, s. 788.

¹⁰⁹ Tichý, Pipková, Balarin: *Kupní smlouva...*, s. 167 - 184.

¹¹⁰ Tichý, Pipková, Balarin: *Kupní smlouva...*, s. 167 - 184. - „Důvod, proč český zákonodárce již v roce 1991 toto vymezení (formulaci) nepřevzal a přichýlil se k širšímu vymezení tohoto pojmu, znám není.“

¹¹¹ K ostatním úpravám mezinárodní kupní se vyjadřují v části 4 této práce.

¹¹² HERBOCZKOVÁ: *Podstatné porušení...*, s. 504.

i vyjádřena intenzita, která musí mít míru vážné újmy, nebo v případě NOZ takovou míru, že poškozená strana ztrácí vůli být smlouvou vázána.

Další zásadní vlastností úpravy podstatného porušení v CISG je, že se jedná původně o čistě mezinárodní institut, které do přijetí CISG neupravovalo žádné vnitrostátní právo.¹¹³ Přenesení institutu podstatného porušení smlouvy do NOZ je tak nepochybně vlivem CISG. Český zákonodárce úpravu CISG modifikoval a vytvořil vlastní úpravu podstatného porušení smlouvy. Ve svém důsledku obě úpravy mají stejný účel, a to rozlišit intenzitu porušení smlouvy a s tím spojit rozdílné následky porušení smlouvy. Mezi oběma úpravami nejsou natolik zásadní rozdíly, které by primárně bránily mezinárodnímu obchodu. Ovšem je důležité konstatovat, že rozdílná kritéria nepřispívají k jednotnosti právní úpravy vnitrostátní a CISG. Nejednotnost vyvolává potřebu, aby strany v rámci kontraktace a volby práva k tomuto rozdílu přihlédly a zvážily, která úprava je pro ně přijatelnější.

4.3.2 Nároky z odpovědnosti za porušení smlouvy prodávajícím

V podkapitole se zabývám právy kupujícího v případě porušení smlouvy prodávajícím. Nároky jsou upraveny v článku 45 - 52 CISG. U kupujícího je třeba rozlišovat následující nároky: na splnění smlouvy dle článku 46 CISG, odstoupení od smlouvy dle článku 49 CISG, snížení kupní ceny dle článku 50 CISG, odmítnutí předčasného plnění dle článku 52 odst. 1 CISG či odmítnutí nadměrné plnění dle článku 52 odst. 2 CISG.¹¹⁴

Splnění smlouvy může prodávající požadovat bez ohledu na intenzitu porušení smlouvy kupujícím. Jedná se o základní pravidlo, protože CISG se snaží neklást překážky ke splnění závazku. K tomu přistupuje speciální případ, kdy prodávající plnil, ale zboží neodpovídá ujednané smlouvě a současně se jedná o podstatné porušení smlouvy. V takovém případě může kupující dle článku 46 odst. 2 CISG požadovat dodání náhradního zboží. V ostatních případech, kdy prodávající vadně plnil, může kupující dle článku 46 odst. 3 CISG požadovat odstranění vadného plnění bez ohledu, zda se jedná o podstatné či nepodstatné porušení smlouvy. S nárokem na splnění smlouvy souvisí článek 47 CISG, který upravuje dodatečnou přiměřenou lhůtu s následným právem odstoupit od smlouvy, kterou může kupující prodávajícímu poskytnout.

Právo na odstoupení od smlouvy pojí CISG výhradně s podstatným porušením smlouvy nebo s případem, kdy kupující poskytl prodávajícímu dodatečnou lhůtu ke splnění povinnosti a prodávající svoji povinnost nesplnil. Kupující může dále uplatnit právo na slevu

---

¹¹³ Wills, M, Bianca & Bonell Commentary on the International Sales Law, Fred B Rothman & Co 1987, p. 210.

¹¹⁴ ROZEHNALOVÁ: *Mezinárodní právo obchodní...*, s. 74.

z kupní ceny, pokud zboží dodané prodávajícím není v souladu se smlouvou, a to ve výši odpovídající poměru mezi smluveným plněním a vadným plněním. Může nastat i případ, kdy prodávající sice plnil bezvadně, ale v nedostatečném množství, pak platí předchozí ovšem jen co do chybějící části plnění. Od celé smlouvy může kupující dále odstoupit v případě, že takové částečné plnění zakládá podstatné porušení smlouvy. Další nárok z vad vzniká při předčasném plnění a plnění většího než ujednaného množství prodávajícím. V obou případech vzniká kupujícímu právo se rozhodnout, zda plnění přijme či odmítne. Avšak pokud přijme nadměrné plnění, kupující má povinnost zaplatit kupní cenu za přebývajícím množstvím.

Při srovnání zkoumaných úprav je možné konstatovat, že NOZ obsahuje všechny nároky, které jsou upraveny v CISG. NOZ rozlišuje nároky na základě podstatnosti porušení smlouvy a v případě podstatného porušení smlouvy dává na výběr kupujícímu, aby uplatnil právo dle §2106 NOZ na a) náhradní plnění, b) odstranění vady, c) slevu z kupní ceny, d) odstoupení od smlouvy. Případ odstoupení po marném uplynutí dodatečně přiměřené lhůty ke splnění je upraven v rámci obecné části relativních závazkových práv v §1978 odst. 1 NOZ. Stejně tak v obecné části v §1930 odst. 2 NOZ je upraven případ, kdy dlužník plní předčasně, avšak na rozdíl od CISG, která dává kupujícímu na výběr, NOZ stanoví kupujícímu povinnost plnění přijmout. Povinnost přijmout je omezena podmínkou, že plnění musí odpovídat povaze závazku nebo účelu smlouvy a věřiteli s tím nevzniknou jiné povinnosti. Při dodání nadměrného množství NOZ předpokládá vůli kupujícího uzavřít kupní smlouvu s prodávajícím co do přebývajícím množstvím. To neplatí, pokud kupující přebytečné množství bez zbytečného odkladu odmítne.

Z uvedeného shrnutí je zřejmé, že obě úpravy se shodují v právech, které má kupující v případě porušení smlouvy prodávajícím. Zajímavé je, že i přes kritiku¹¹⁵ článku 46 odst. 2 CISG, který upravuje právo náhradního plnění, NOZ stanoví stejné kritérium podstatného porušení v §2106 odst. 1 písm. a) NOZ. Kritika spočívá v tom, že není důvod, aby náhradní plnění bylo závislé na podstatném porušení smlouvy. To považuji za důkaz vlivu CISG na úpravu práv z vad v NOZ. Závěrem podkapitoly lze konstatovat, že NOZ přináší vlastní systematiku úpravy práv z vad. Avšak úprava je ve svém důsledku podobná s úpravou CISG a bude záležet především na výkladu pojmu podstatného porušení smlouvy. Nejvýraznější odchylkou je předčasné plnění smlouvy, kdy NOZ nepřiznává kupujícímu bez dalšího právo na odmítnutí plnění.

---

¹¹⁵ KANDA: *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku...*, s. 106. - „Za vážný nedostatek současné právní úpravy považují zejména znění čl. 46 odst. 2 CISG, pokud omezuje právo kupujícího na dodání náhradního zboží jedině na případy, kdy vady zboží zakládají podstatné porušení smlouvy.“

4.3.3 Práva prodávajícího

Práva prodávajícího při porušení smlouvy kupujícím upravují články 61-65 CISG,¹¹⁶ jmenovitě se jedná o právo požadovat plnění dle článku 62 CISG, odstoupit od smlouvy dle článku 64 CISG a provést specifikaci zboží dle článku 65 CISG. Stejně jako u práv kupujícího je zachován nárok na náhradu škody. Co se týče nároku požadovat splnění porušené povinnosti a odstoupení, platí zde prakticky stejná pravidla jako u práv kupujícího. Prodávající však má zvláštní nárok¹¹⁷ dle článku 65 CISG na specifikaci zboží.

Specifikace zboží spočívá v dohodě stran, že kupující určí formu, velikost nebo jiné vlastnosti zboží. Pokud kupující nejedná ve smluvené nebo přiměřené době, právo na určení přechází na prodávajícího. Prodávající však musí dbát potřeb kupujícího při specifikaci zboží. Specifikaci zboží upravuje ve stejném znění i NOZ v §2089 NOZ, kde je patrný jen rozdíl v systematice úpravy, protože §2089 NOZ se nachází v rámci pododdílu Povinnosti prodávajícího a v CISG se článku 65 CISG nachází v oddílu III Práva prodávajícího při porušení smlouvy kupujícím. Přikláním se k systematice CISG, protože specifikace zboží je právem prodávajícího a nikoliv jeho povinností.

4.3.4 Shrnutí

Ve čtvrté části jsem prokázal, že český zákonodárce má zájem se úpravou CISG inspirovat, ale na druhé straně se nebojí do úpravy CISG zasahovat. Takový zásah lze spatřovat v úpravě podstatného porušení smlouvy, počítání lhůt nebo v případě předčasného plnění. Většinu odchylek lze vysvětlit výhradním zaměřením CISG na mezinárodní kupní smlouvu.

Dalším odchýlením od úpravy CISG je jiná systematika srovnávaných předpisů. Rozdílná systematika je odrazem odlišných účelů srovnávaných právních úprav. NOZ je obecným vnitrostátním kodexem, zatímco CISG upravuje pouze mezinárodní kupní smlouvu. S tím souvisí okolnost, že zákonodárce při přijímání NOZ často včlenil do obecných ustanovení týkajících se relativních majetkových práv ustanovení vyplývající z úpravy CISG.¹¹⁸ Úprava CISG tím získává na obecné platnosti s reálným vlivem i na jiné než kupní smlouvy, bez ohledu na vnitrostátní či mezinárodní variantu. Je možné uvažovat, že znalost CISG je pro aplikaci NOZ důležitá nejen z pohledu mezinárodní kupní smlouvy, ale

---

¹¹⁶ Náhradu škody upravují články 74-77 CISG

¹¹⁷ ROZEHNALOVÁ: *Mezinárodní právo obchodní...*, s. 74.

¹¹⁸ K tomu blíže DZ NOZ, s. 47-51.

i z pohledu celého závazkového práva. Minimálně ohledně podstatných náležitostí smlouvy, které dopadají na celý závazkový systém.

Ohledně samotného srovnání úpravy práv z vad lze konstatovat, že obě úpravy dávají podobné možnosti, jak řešit případné vadné plnění,¹¹⁹ a proto není důvod, aby byla CISG vyloučena. Stranám je možné doporučit, aby se při vyloučení úpravy CISG podrobně seznámily s rozdílnou úpravou pojmu podstatného porušení smlouvy, protože pro obě úpravy se jedná o stěžejní pojem. Na druhou stranu není možné konstatovat, že NOZ se inspiroval výhradně v CISG, ale je nutné vzpomenout i jiné úpravy kupní smlouvy.

---

¹¹⁹ A to, co se týče kvantity nároků z vad, tak i podmínek uplatnění.

5. Jiné úpravy kupní smlouvy

Předchozí výklad pokládám za nezbytné doplnit o zmínku ohledně jiných úprav mezinárodní kupní smlouvy. Jedná se převážně o úpravy regionálního charakteru, které souvisejí s členstvím České republiky v mezinárodních organizacích typu Evropské unie a Radě Evropy. Zmíním se o Evropských principech smluvního práva (PECL)¹²⁰ a návrhu Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodej (CESL), a to z prostého důvodu, protože v DZ NOZ je často zmíněna inspirace právě v těchto právních úpravách.¹²¹ Dále se budu zabývat poměrem těchto úprav k CISG a vyjádřím se k předpokládanému vývoji.

Práce na PECL započaly již v roce 1982, kdy byla zřízena Komise pro evropské smluvní právo.¹²² PECL byl postupně rozdělen na tři části, kdy první byla zveřejněna roku 1995. Jedná se tedy o dlouhodobé soustavné úsilí, které má za úkol naleznout základní principy soukromého práva společné pro evropské státy. Následně poskytnout podklad pro přípravu evropského smluvního práva a zjednodušit budoucí jednotnou úpravu evropského trhu.¹²³

Naproti tomu úprava CESL má ambice stát se jednotnou úpravou kupní smlouvy v rámci celé EU v podobě přímo použitelného nařízení EU.¹²⁴ CESL má tedy shodnou působnost a cíl jako CISG a také může být jejím nástupcem na základě článku 90 CISG,¹²⁵ který vymezuje vztah k jiným mezinárodním dohodám. Obě úpravy PECL a CESL jsou jen pomyslnou špičkou ledovce, která odpovídá současnému kvantitativnímu vývoji různých unifikačních snah. Naděžda Rozehnalová se k současné situaci vyjadřuje následovně: „...mnohost zdrojů právní úpravy bortící představy o hierarchii právních norem tak, jak ji známe z dřívějších úprav vnitrostátních.“¹²⁶ Mnohost zdrojů a nepřehlednost v rámci jejich vztahů je jistě negativním jevem, ale domnívám se, že všechna negativa budou potlačena,

---

¹²⁰ Principles of European Contract Law.

¹²¹ DZ NOZ, s. 47. - „d) v úvahu se berou rovněž relevantní nadnárodní projekty (zásady UNIDROIT a projekty vypracované akademickými kruhy, např. CEC, PECL, PETL, PEFL, DCFR apod.).“

¹²² Komise pro evropské smluvní právo byla ustavena v roce 1980 v čele s Ole Landou. Podle Ole Landy se také Komisi přezdívá Landova komise. K tomu více RABAN, Přemysl. Unifikace soukromého práva v EU a u nás. *Právní rozhledy*, 2008, č. 11, s. 397.

¹²³ RABAN: *Unifikace soukromého práva...*, s. 397.

¹²⁴ PAUKNEROVÁ, Monika. Tři pohledy na mezinárodní kupní smlouvu: Vídeňská úmluva OSN, Nařízení Řím I a Společné evropské právo kupní smlouvy. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 6, s. 167.

¹²⁵ Ovšem k tomu, že návrh CESL se musí vypořádat ve vztahu k CISG s mnohými překážky viz článek ČERNÝ, Filip. Regulatory measures and foreign trade. *Huntington: Juris Publishing*, 2013. xii, s. 123 an. ISBN 978-1-57823-334-2.

¹²⁶ ROZEHALOVÁ, Naděžda. *Závazky ze smluv a jejich právní režim (se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu)*. Brno: Acta Universitatis Brunensis, Iuridica No 375, Masarykova univerzita, 2010. s. 8.

neboť z těchto snah v budoucnu může vzejít unifikace, která bude mít pevné základy a bude pro mezinárodní obchod přínosem jako CISG.

Mnohost zdrojů předcházela i úpravě CISG, která vycházela z předchozích neúspěšných unifikačních snah, a díky tomu má v současné době svou respektovanou pozici. Co se však týká vztahu CISG a těchto nových unifikací lze očekávat unifikace regionální. Toho si znovu všímá Rozehnalová, která rozebírá téma, že s vlivem EU je možné se postupně zabývat otázkou, zda je nezbytné trvat na unifikaci univerzální. S tím, že budoucnost může být v jednotné regionální úpravě.¹²⁷ S důrazem na regionální unifikaci lze souhlasit. Jaký to však bude mít vliv na CISG?

CISG skrze dříve zmíněný článek 90 CISG regionální unifikace vítá a podporuje. Dalším důležitým kritériem je, že CISG se zaměřuje na mezinárodní kupní smlouvu v celosvětovém měřítku, a proto i přes podrobné regionální unifikace bude mít stále nezastupitelný význam. Význam v tom, že sdružuje většinu celosvětového obchodu. Díky tomu může být, a je, mostem mezi jednotlivými právními úpravami po celém světě bez ohledu na státní, společenské či ekonomické zřízení. A to mostem mezi právními úpravami jednotlivých států nebo sjednocených regionálních právních úprav.

Při shrnutí výše uvedeného je možné konstatovat, že vliv CISG na české soukromé právo může mít přímou i nepřímou podobu. Přímý vliv z důvodu, že se CISG bude stále aplikovat při mezinárodní kupní smlouvě, která bude překračovat hranice regionální unifikace a nepřímý vliv prostřednictvím právě regionálních úprav, které jsou nutně inspirovány CISG. Se CISG je tak nutné počítat i v budoucnosti.

---

¹²⁷ ROZEHNALOVÁ, DRLIČKOVÁ: *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží...*, s. 32 an.

6. Závěr

Při závěrečném zhodnocení práce musím uvést, že si zvolené téma nadále zaslouží bližšího zkoumání a pozornosti. Pozornost by měla být upřena směrem k novým výzvám úpravy kupní smlouvy a komplexním srovnáním úpravy kupní smlouvy v CISG a NOZ. Důkladné pochopení mezinárodního původu mnoha vnitrostátních institutů může ve značné míře pomoci aplikační praxi.

Praxe byla důležitá i pro moji práci, aby učiněné závěry nebyly jen dalším z řady teoretických zkoumání. Praktické využití spatřuji v konkrétní komparaci ve třetí části práce. Neméně důležité pro praxi je i zhodnocení, jakým způsobem přistupuje česká soudní praxe k aplikaci CISG. Dále v případě dostatečné znalosti úpravy CISG a vnitrostátní úpravy mohou strany lépe využít manipulačního prostoru a vhodněji upravit své vztahy. Přínos této práce spatřuji v širokém měřítku pro strany na počátku kontraktace, až po konečné důsledky před soudem. Nebylo však možné přinést vyčerpávající komentář k porovnání všech cest prolínání mezi CISG a českého soukromého práva, a proto jsem se věnoval i obecným pravidlům, které mají univerzální platnost.

K takovým obecným pravidlům řadím vztah mezi českým právním řádem a CISG. V práci jsem ukázal, že vliv CISG na české právo není v žádném případě zanedbatelný. Výčtem uvedu vliv skrze samotné přijetí právních předpisů, vyplňování mezer CISG, soudní aplikaci a další. Nejdůležitějším však je přímé ovlivnění vnitrostátní úpravy koupě. Úprava kupní smlouvy se v České republice vyvíjela společně se společenskými změnami. A právě vývoj přinesl vděčný materiál ke zkoumání, zda se české soukromé právo přibližovalo CISG, nebo naopak rozcházelo.

Přednesl jsem mnoho důkazů o tom, že vývoj jde směrem ke sjednocování vnitrostátní úpravy se CISG. S výhledem do budoucna předpokládám úplné sjednocení v podobě regionální unifikace a to nejen mezinárodního obchodu. Argumentem pro sjednocování může být zavedení jednotných pojmů, odstranění dualismu právní úpravy, přiznání inspirace v důvodové zprávě a tak dále. A právě poslední bod o přiznání inspirace v CISG je odpovědí na další otázku, která se nabízela, a to zda se zákonodárce inspiroval při přijímání NOZ v CISG.

Odpověď na uvedenou otázku se může zdát jednoznačná. Jednoznačná v tom, že se český zákonodárce inspiroval v úpravě mezinárodního obchodu. Ovšem vždy s poukazem, že CISG nebyla jediným vzorem. Úpravu v CISG považuji za přesahující hranice států a regionů. Proto jsem se zaměřil na úpravu CISG, která již po třicet let spojuje světový

obchod. Dlouhodobost a neměnnost CISG podává svědectví o kvalitě úpravy. Její neměnnost je především v českých podmínkách neuvěřitelná, protože během této doby se vnitrostátní úprava kupní smlouvy objevila ve čtyřech zákonících a v bezpočtu novel.

Stálost CISG a její mezinárodní platnost poskytuje záruku, že se jedná o úpravu, která je přijímána po celém světě a tím se stává vhodným předmětem inspirace. Je možné uvažovat nad CISG i kriticky, a to z pohledu, že neupravuje všechny myslitelné situace ohledně kupní smlouvy (např. přechod vlastnického práva, úroky z prodlení). Úprava po třiceti letech nedostatečně reaguje na moderní komunikační prostředky. Občasná nejasnost a komplikovanost, která je způsobena přepjatým hledáním kompromisů. Neznalost CISG stranami a obava z rozhodnutí plynoucích na základě CISG.

Všechna kritika je svým způsobem oprávněná, ale je třeba vždy nahlížet na CISG z pohledu, že se jedná o dílčí celosvětovou unifikaci a nikoliv konečnou. A proto je na kritikách, aby přinesli novou a lepší úpravu, která lépe upraví mezinárodní obchod a bude přijatelná po celém světě. Vzhledem k prozatímní převaze CISG, je třeba se CISG počítat i do budoucnosti a učinit ze CISG základní kámen, který poskytne inspiraci všem nově se rodícím úpravám bez ohledu na jejich vnitrostátní či mezinárodní zaměření. Z DZ NOZ a textu NOZ vyplývá, že český zákonodárce přijal CISG jako základ pro rekonstrukci smluvního práva. Na tom nic nemění občasné odchylky popsané v této práci.

Práci zakončím konstatováním, že české soukromé právo mělo při zrodu CISG vliv na znění CISG a v současné době má CISG vliv na české soukromé právo. Znalost vztahů mezi CISG a českým soukromým právem je při pohledu do budoucna důležitá pro mezinárodní obchod se zeměmi mimo EU. A právě kulturní rozdíly mezi Českou republikou a zeměmi asijského či amerického kontinentu opodstatňují užití nezávislé právní úpravy v podobě CISG. Pokud české soukromé právo bude i nadále inspirováno CISG, může poskytnout ujištění pro strany, že v případě zvolení českého právního řádu jako rozhodného, bude jejich závazek rozhodnut v rámci kvalitní úpravy s mezinárodním kontextem.

Zdroje

Právní předpisy:

Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 101/1963 Sb., zákoník mezinárodního obchodu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.

Zákon č. 513/1991, obchodní zákoník

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

Zákon č. 89/2012. Sb., občanský zákoník

Vyhláška ministra zahraničí č. 15/1988 Sb., o Vídeňské úmluvě o smluvním právu, ve znění pozdějších předpisů

Sdělení ministerstva zahraničí č. 161/1991 Sb., o sjednání Dodatkového protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží

Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 341/1999 Sb., kterým se opravuje sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, sjednané ve Vídni dne 11. dubna 1980

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

Monografie:

ELIÁŠ, Karel, a kol., *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. 1120 s.

KANDA, Antonín. *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku: (úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. Praha: Linde, 1999. 307 s. ISBN 80-7201-183-9.

KANDA, Antonín. *Mezinárodní kupní smlouva*. 12. vyd. Praha: Academia, 1988. 272 s.

KOVAŘÍK, Zdeněk. *Směnka a šek v České republice*, 5. vydání. Praha: 2006. s. 641.

KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*, 7. opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk; Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 462 s. ISBN 978-80-7239-231-5.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Mezinárodní právo obchodní. Část 1, Mezinárodní obchodní transakce*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1994. 163 s.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Závazky ze smluv a jejich právní režim (se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu)*. Brno: Acta Universitatis Brunensis, Iuridica No. 375, Masarykova univerzita, 2010. 273 s.

SELUCKÁ, Markéta. *Koupě a prodej: nový občanský zákoník, společná evropská právní úprava prodeje*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013. 245 s. Právní instituty. ISBN 978-80-7400-471-1.

Sborníky a komentáře:

Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG). 2nd (English) ed. Oxford; New York: Oxford University Press, 2005. lxxxii, 1149 s. ISBN 9780199275182.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014. 2380 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda., DRLIČKOVÁ, Klára. *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží - ano či ne?* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 268 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, řada teoretická = Acta Universitatis Brunensis, Iuridica; ISBN 978-80-210-5956-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivanka, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Milan. *Obchodní zákoník: komentář*. 11. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. 1508 s. Komentované zákony (C.H. Beck). ISBN 8071794872.

TICHÝ, Luboš, PIPKOVÁ, Petra Joanna, BALARIN, Jiří. *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. s. 167 - 184.

WILL, Michael, Bianca & Bonell Commentary on the International Sales Law, Fred B Rothman & Co 1987, p. 886.

Články:

ČERNÝ, Filip. Regulatory measures and foreign trade. *Huntington: Juris Publishing*, 2013. xii, s. 123 an. ISBN 978-1-57823-334-2.

HERBOCZKOVÁ, Jana. Podstatné porušení smlouvy podle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní rozhledy*, 2009, č. 14, s. 504 an.

HULMÁK, Milan. Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, 2012, č. 1, s. 25 an.

KANDA, Antonín. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží jako součást našeho právního řádu. *Právník*, 1999, č. 1., s. 1 an.

KOPÁČ, Ludvík. Úmluva OSN o mezinárodní koupi zboží, *Právník*, 1981, roč. 120, s. 920.

MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku, *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 253 an.

PAUKNEROVÁ, Monika. Tři pohledy na mezinárodní kupní smlouvu: Vídeňská úmluva OSN, Nařízení Řím I a Společné evropské právo kupní smlouvy. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 6, s. 167.

RABAN, Přemysl. Unifikace soukromého práva v EU a u nás. *Právní rozhledy*, 2008, č. 11, s. 397.

Elektronické zdroje:

KORDAČ, Zbyšek. *Odvolání výhrady dle čl. 95 Vídeňské úmluvy: chvályhodný návrh MPO* [online]. jinepravo.blogspot.cz, 30. 6. 2012 [cit. 1. 11. 2014]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/06/odvolani-vyhrady-dle-cl-95-videnske.html>.

Status United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980). *UNCITRAL* [online]. 2014 [cit. 2014-10-21]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html

Judikatura:

Usnesení Vrchního soudu v Praze, ze dne 5. listopadu 2002, sp. zn. 8 Cmo 254/2002

Usnesení Nejvyššího soudu, ze dne 2. května 2012, sp. zn. 20 Cdo 3207/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 15. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 1206/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 17. prosince 2013, sp. zn. 23 Cdo 1308/2011

Shrnutí

Práce přináší zhodnocení vztahu mezi vnitrostátní úpravou kupní smlouvy a nejdůležitější úpravou mezinárodní kupní smlouvy v podobě CISG. Vzájemné vztahy jsou přiblíženy na teoretické a praktické úrovni. Teoretická část shrnuje otázky od podmínek platnosti CISG na území ČR po konečnou aplikaci českými soudy včetně historických souvislostí. Praktická část je úzce zaměřena na komparaci NOZ a CISG. Pro demonstraci byly vybrány dva okruhy v podobě kontraktace a následků porušení smlouvy s výjimkou náhrady škody. Práce tak nalézá teoretické souvislosti, které vedou k širšímu pochopení vztahu CISG a vnitrostátního práva. Neméně důležité jsou praktické souvislosti využitelné pro konkrétní aplikaci článků CISG při uzavírání smlouvy či před soudy.

Abstract

The diploma thesis is concerned with relation between national modification of sales agreement and international sale agreement, which is worldwide known as CISG (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods). The relation is presented theoretically and also practically. Theoretical part deals with legal force of the CISG in the Czech Republic, it includes historical context and experience of Czech courts with the CISG. The practical part of the thesis is narrowly focused on comparison of the CISG and contemporary Czech law. There are two themes in the practical part which are chosen for demonstration – firstly contracting and secondly consequences of breach of contract (except compensation) are mentioned. In general, the thesis finds connections between the CISG and the Czech law, which helps to understand and to interpret the CISG in the Czech Republic. The emphasis is placed on particular application of the CISG at the time of the conclusion of a contract or at trial.

Seznam klíčových slov

Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, CISG, občanský zákoník, srovnání CISG a NOZ, vztah CISG a soukromého práva, kontraktace dle CISG a NOZ, následky porušení smlouvy dle CISG a NOZ, mezery úpravy CISG, interpretace CISG, přímá norma, mezinárodní obchod.

Keywords

United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, CISG, civil code, comparison of CISG and civil code, relation between CISG and private law, contracting according to CISG and civil code, consequences of breach of contract according to CISG and civil code, gaps in CISG, interpretation of CISG, proper law, private international law.